

Napút-füzetek

50.

Csáji László Koppány

A hajléktalan, a csók és a terrorista

Rövid novellák

A munkás

A kanálisokból előszálló páraoszlopok között e hűvös hajnalon ment először dolgozni. Reggel hatkor vette fel a munkát az üzemben. Nézte a csillagokkal teli eget, ahogy a Göncölszekér a látóhatár felé bukott. Lépkedett szaporán, vállán a táskája, benne munkaruha, tusfürdő, törülköző és dezodor. Az üzemben főleg idősebbek dolgoztak, meséltek neki a gonosz munkafelügyelőről és a főnökről, aki cabrióval jár dolgozni kilenckor. Felvette a ruhát és elkezdte a lemezek darabolását. Röhögtek rajta a szakik, hogy milyen óvatosan pakolja az anyagot a gépbe: nem kislány az, rakd rá rendesen! Okés, mondta, de a suliban nem volt szabad gyorsabban dolgozni. Az iskola egy szar, mondták a kollégák, és megmutatták neki a tempót. Biztos kéz, rutinszerű mozdulatok. Pista megpróbálta utánuk csinálni a dolgot. Remegett a keze, de ment valahogy, aztán ismét lassított. Így nem lesz meg az előírt mennyiség, magyarázták neki, húzz bele, vagy ingyen túlórázhatsz! Belehúzott. A következő órában majdnem el is érte a kívánt mennyiséget. Hullafáradt volt, izzadt, de folytatta. Hirtelen szisszenést hallott, aztán a hajából zubogott elő a habos lé. Sört öntött a fejére hátulról egy kolléga. Körülnézett, mindenki ott állt és röhögött. Na, Isten hozott a melóban, a keresztelón már túl vagyunk! Csata lett a neve – ezt a sörtől lucskos hajzatáról kapta, ami ragacsos tincsekké állt össze. Legyek szálltak rá, de ő csak kacagott a többiekkel, először zavartan, aztán felszabadultan. Mit csinálhatott volna? Nem volt ideje lezuhanyozni se, csak letörölte homlokát és folytatta a munkát. Tízórai-szünetig be kell fejezni ezt a sort – mutattak egy halom nyers vaslemezre. A készterméket majd megcsinálják a többiek, csak dolgozd ki jól a széleit, magyarázta Zoli bá, aki a szárnyai alá vette a kezdő munkást. Megveregette a vállát. Jó lesz így, Pistikém, jó lesz, csak ne ess ki a tempóból. A tempó a lényeg, és nem a bámészkodás; az egész alapja a ritmus! Pista hamar beletanult, és szinte gépies precizitással rakta tovább a vasat. Nem nézett körbe, csinálta. Az egyik társa hirtelen felordított. Pista odakapta a tekintetét, a szerencsétlen a csuklóját fogta, dőlt belőle a vér, és próbálta elállítani. Pisti a mobilja után kapott, hívta a mentőket. Na, ettől aztán megint romlott a szintidő, hisz a munkaügyisek jól kikérdeztek mindenkit: látott-e valamit? Pisti nem látott. Dolgoztam, mondta, és csak az ordításra figyeltem fel. Jó, dolgozz tovább! Tovább dolgozott. Ezt követően egy ideig jobban odafigyelt a biztonságra. A gépek zajától alig hallotta, hogy a főnök kiabál: – Állj! Egy csapat narancssárga ruhás szakember állított be. Új gépet hoztak. Betolták, beállították, és elmagyarázták, hogy is működik. Na, ezzel úgy fog menni a munka, mintha vajjal kengetnék a lapokat. Pisti is kipróbálta. Tetszett neki az új masina, jól megtanult rajta dolgozni. A többiek is egy idő után már őt kérdezték – hogy is kell elfordítani ezt a kart, hogy jobban odaférjek? Na, figyuzzatok! És megmutatta. Pisti renoméja egyre nőtt. Szerette ezt az új gépet. Aztán jött megint egy új srác. Pistire esett a többiek választása, hogy ő öntheti nyakon egy doboz sörrel. Háta mögé lopózott, felpattintotta a zárat, és már habzott is a sör az újonc hajáról. Pisti röhögött, mintha a minap lett volna, amikor ő is a nyakába kapta azt a bizonyos keresztelő-adagot. Az újonc srác kiszaladt az üzemből. Többször nem látták. Félreértette, magyarázták a többiek, és Pisti elmesélte, hogy az első pillanatban ő is amolyan gonoszkodó szívatásnak érezte, amikor őt avatták be a kollégák, de ő

megértette, hogy ezzel lesz tagja a csapatnak, és ez jó. Lassan Pisti is hangadóvá vált, egy újoncokból álló csapatot már az ő keze alá osztottak be, és tanígtatta őket. Hatalmas tapsvihar közepette a felügyelő bejelentette, hogy a havi csúcst Pista teljesítette, és egyúttal minden idők ötödik legjobb hónapját is. Ezzel bizony már pénzjutalom is jár – gratulálunk! A többiek morogtak: ez a Pista egy munkagép. Se hall, se lát, csak nyomja. Pakolták a lapokat, Pista az újoncoknak magyarázott, túlkiabálta a gépeket. Aztán nemsokára jött a sztrájk. Bent kellett lenni, de csak üldögéltek a dobozok tetején és söröztek; no meg hallgatták a híreket rádión, és jöttek a szakszervezetis kollégák, beszámoltak a tárgyalásokról. Végül meglett a kért 20%-os béremelés. Na, látjátok, megérte! Pisti nem vágyott szakszervezeti babérokra, oda azok mentek, akiknek a munkája, hmm, nem volt a legjobb. Dumáltak, szervezkedtek, és végül learatták a babérokat – látjátok, a fizu most több! Látták, számolták, elrakták. Pista dél körül lerakta az utolsó lemezt és elment ebédelni. Letörölte az izzadságot a homlokáról és beleharapott a szendvicsbe, amit otthonról hozott – szalámis zsömlé, a kedvence. Ivott hozzá egy üveg sört, és megbeszélték a focibajnokság utolsó meccsét. Láttátok Bujdosót a tizenegyes előtt? Csak úgy felvágta magát! A műszak folytatódott. Rakták a lapokat, a gép zúgott. A csapat, akit mellé osztottak be, szépen fejlődött. Az egyik srác, Gyurika, tehetséges munkás volt, egy év után learatta a termelési csúcst, és megkapta a kitüntetését meg a jutalmat is. Pista megveregette a vállát: akarsz saját csapatot? Beszélhetek a munkafelügyelővel... Te, hallottad, hogy betiltották a sört? A sört? Minek? Tilos az alkohol az üzemben, az új főnök mondta; totál betiltották. De hát hogy fogunk akkor dolgozni? Majd iszunk titokban. Hát, az már nem jó, mert tutira észreveszik, aztán kirúgnak. Megoldjuk, Pista, nyugtatta egy korosztályabéli szakú. De hát ki lehet ilyen antiszociális? Dögöljenek meg! Ettől kezdve Pista nem ivott, nem szegte meg a szabályt, de mogorva lett. Visszasírta a régi vidám időket. A balesete végül is az alkohol miatt következett be: egy barom kolléga valahogy titokban behozott egy üveg sört és megkínálta Pistát – pont ekkor jött be a munkafelügyelő. Pista a háta mögé dugta az üveget és egy gép felé hátrált, hogy letegye. Aztán a gépre tette az üveget, az meg leesett és nagy csörrenéssel eltörött. Pista elkapta a kezét, de épp az ékszíj felé, így csúnyán bevágta a kézfejét. Elő az elsősegélydobozt! Ellátták a sebet, végül is nem vágta le a kezét, sem az ujját, csak a heg maradt. Azt meg lehet majd mutogatni, mint hadisérülést. Röhögtek. Aztán a bal kezében már egyre kevésbé érezte az erőt. Az ízületei fájnak, a szíve a torkában dobogott, és gyakran letette a vasat. Végére is kérdezik tőle: Pistata, mi lesz, csak nincs valami baj? Nincs, skacok, csak begöröcsölt a vállam. Jó, akkor hajrá, mert a felügyelő megint itt fog sípolni... A felügyelő „sípolni” – röhögtek –, úgyis csak Sipinek hívták, olyan sipákoló hangja volt. És már jött is. Pista bácsi, mondta Sipi, pihenjen! Micsoda, mordult rá Pista, pihenni? Minek? Megy ez! És csinálta, a gép zúgott, a nap már kezdett lenyugodni. Újabb és újabb csapatot kapott. Gyurika az első csapatából egy idő után munkafelügyelő lett, és büszkén mutogatta, hogy megy neki a meló, amikor a többiek csak szuszogtak és sajnáltatták magukat. Így kell ezt, hisz én is Pistatától tanultam. Ja, Pistata, mondták a többiek, de már a szintet ő se mindig tartja... Hagyjátok, az öreg igazi veterán. Ha tudnátok, mit összedolgozott, hogy bennünket kineveljen! Ezzel mindenki egyetértett. Az öltözőbe menet meg kellett állnia kifújni magát. Nehéz nap volt. Leült a szekrénye elé. Ahogy kinyitotta a szekrényajtót, Vanessa,

a húszéves modell vigyorgott rá, ahogy egy szexlapból kivágott képen homorított hatalmas dudáival. A kép már fakó volt, az évszám pedig még az előző évezredből való. Vanessa, motyogta az öreg, lassan lecseréllek. Aztán elment zuhanyozni. A tusfürdőből éppen kifogyott az anyag, és egy ott maradt szappannal mosta meg veritékes tagjait. Basszus, a törülközőm! Kicsoszogott pucéran az öltözőbe és csodálkozott, minden kollégája ott van, teljes glanparádében. Mi a csuda van veletek? Csak öltözz fel, Pistata, van egy kis dolog. Felöltözött, befújta magát kedvenc dezodorával és ismét kiment a padok elé. Na? Pezsgődugó durrant és tapsvihar tört ki. Ötven év, Pistata, ötven év, az bizony ötven év! Gratulálunk és köszönjük, hogy együtt dolgozhattunk – mondta Zoli, az új favoritmunkás. Mindenki miattam csípte ki magát? Pista könnyekig hatódott. Aztán Gyurika aprócska unokája lépett elő, nagy virágcsokorral, és egy verset is mondott hozzá a munka szeretetéről. Adott két nagy pusztit és átadta a virágot. Köszönöm. De most menjek haza szégyenszemre egy nagy virágcsokorral? Mit fognak rólam gondolni? Pistata, te sohasem nősz föl, még mindig szégyellsz egy virágcsokorral végigmenni az utcán? Ja. Aztán volt egy kis állófogadás, beszélgetés. Maholnap nyugdíjba mész, Pista! Milyen érzés? Csak vigyetek haza, mert csokorral nem flangálok az utcán. Zoli felajánlotta, hogy ő majd elviszi. Már a sötét kocsiban ültek, amikor Pista az égre tekintett. A Göncölszekér vánszorgott a csillagok között fölfelé, és a kanálisokból áldozati füstcsóvához hasonló, hosszú párafelhők szálltak a magasba. Pista fáradt volt, és elkezdett izzadni. Szeme előtt elsötétültek az utca fényei. Mire hazaért, kihűlt a teste.

Híradó

A szignál előtt már az előzetesből kiderül: vulkánkitörés tartja rettegésben Jáva szigetét. Belemarkolt a sós mogyoróba; na, nézzük! A Gunung Pariang vulkán kitörése miatt tízezrek váltak hajléktalanná Jáva szigetén. Jáva – gondolta –, az meg hol is van? Csak az ilyen nevű motorra emlékezett, aztán meg Dzsabba jutott eszébe a Star Warsból. Végül a hírekben meghallotta, hogy Indonézia. Aha. Az jó messze van. Kinyitott egy sört, de elég ügyetlenül, kifutott a habja, és az asztalra folyt. Jaj, ha a feleségem észreveszi, jól ledorongol! Lekapta a pólóját és feltörölte vele a ragacsos lét; aztán ki vele a szennyesbe. A pápa Mexikóban a nyomor és az abortusz ellen prédikál, mesélte a bemondónő. Hatalmas esőzés volt a Szaharában – emberemlékezet óta nem láttak a bербerek akkora esőzést, mint tegnap. A sártengerré változott homokdűnéken a gyerekek kiszuperált motorháztetőkön csúszkálnak le. Elképesztő! Visszaült a fotelbe és markolt egyet a sült krumpliból. Az ajtó felől kulcscsörgést hallott: – Szia, drágám! Képzeld, özönvízszerű esőzés volt a Szaharában! Tényleg?! Hogy megváltozott az időjárás manapság, megboldult az éghajlat. Igen. Csinálnál egy kis rántottát vacsorára? Ugye mélyalmos tojást vettél? Persze, másféle tojással az állatkínzást támogatjuk. Megszakítjuk adásunkat! A chilei elnököt ma este hét körül katonai puccsisták elfogták és bebörtönözték – új kormány alakult; riporterünk a helyszínről jelenti: az utcákon viszonylagos nyugalom van, de egyre-másra járőröznek katonai dzsipekkel; a hátsó

üléseken géppuskafészek, és a hangszóróból üvöltének az utasítások: este nyolc óra után kijárási tilalom, senki nem tarthat magánál fegyvert – aki a szabályokat megszegi, a rögtönítélőszék elé kerül. Te, Jucika, nem Chilébe emigrált Robi bácsi? De. Miért, mi van? Katonai puccs; ezek a latinok mindig egymást ölik. Na, kész a rántottád, addig beteszem a mosást. Köszönöm, édes. Kedves nézőink! A híradó után kezdődik minden idők leglátogatottabb vízműsora, ahol a tét maga az élet! Melyik nő veheti magához a világhírű filmszínész, Leonardo Compostella spermáját mesterséges megtermékenyítéssel? Ki szülheti meg gyermekét? A fotel kezdett kissé kényelmetlen lenni: Jucika, te szülnél gyereket Compostellának? Nem. Miért nem? Béla, tudod, hogy én csak téled akartam gyereket. Na jó, de ha én nem lennék, akkor se? Akkor se. Miért? Csak; mert engem ne zaklassanak paparazzók. Aha. Mi ez a trutymó a mosásba tett pólódon? Sörhab. Átkapcsolt a másik csatornára. A híradó előtt hallgassák meg rövid összefoglalónkat a nap eseményeiről: vulkánkitörés Jávában, puccs Chilében, esőzés a Szaharában, eltűnt kislány keresnek az északi sarkvidéken. Micsoda? Hallod ezt, Juci?! Eltűnt egy kislány az északi sarkon. Tessék? De hogyan került oda? Hát ez az! Mindjárt mutatják – jössz? Na, ülj ide mellém! Nyamm. Tegnap este óta katonai helikopterekkel és kutyaszánokkal keresik azt az öt éves francia kislányt, aki eltévedt a hóiharban, és szülei azóta nem látták. A család a nyári szünetben üdülni utazott Grönlandra. „Ricsi veszített a társasjátékban, ezért durcásan kifutott a házból – meséli az édesanyja híradónknak –, akkor láttuk utoljára!” Órület! Micsoda szülők vannak! Juci, én az ilyen felelőtlen szülőket kivégezném. Az édesapa gyalog indult a gyerek keresésére, de a rendőrség őrizetbe vette, mert szökés gyanúja merült fel. Figyelem! Megdőlt a csókolózás világrekordja: eddig hat ember tudott egyszerre egymással csókolózni, de egy dél-koreai osztály csapatában hét tizennyolc éves fiatal tudott úgy csókolózni, hogy egy adott pillanatban mindannyian részt vettek az akcióban. A zsűritagok hajlékony csöveken mozgatott szondakamerákkal hatoltak be az összenyomott arcok közé, hogy az összepréselődő szájak mélyén ellenőrizzék, vajon tényleg összeér-e a nyolc nyelv egyszerre. Te, Juci, hát nem undorító?! De. Újabb hírek a macskainfluenzáról. Juci, gyere, megint a kór! Japán kutatók kimutatták a macskainfluenza-vírus újabb mutációját egy hawaii kislány köpetében. Az új influenzatorzs sokkal ellenállóbb a sós tengeri széllel és az alkoholos dezodorokkal szemben, mint az eddig ismert törzs, így a tengerparton is gyorsan terjed. Fertőzési sebessége páratlan: hét nanosecundum alatt tudja megtámadni egy köbméteres légtérben a kísérleti állatokat. Juci, még jó, hogy nem vagyunk tengerpartiak, hallod ezt? Hallom. Iszonyat. Jobb lesz azért betárolni egy kis rizst, krumplit, gyógyszereket, nem? De, azt hiszem abból baj nem lehet... Osama bin Laden újabb üzenete az amerikai elnökhöz: Laden újabb terrortámadással fenyegette meg Amerikát. Az Al-Dzsezira televíziócsatormától átvett üzenetében Laden egy tegnapi New York Times-lapszám előtt ül, azt meggyújtja, és a kamerába csak annyit mond: nektek is végetek lesz! Ezt politikai elemzők és pszichológusok a lapkiadó elleni egyértelmű hadüzenetnek tartják, így az FBI, a CIA és a helyi rendőrség is védelem alá vette a New York Times központját és újságíróit. Ez a rohadék! Miért nem hagy békét végre Amerikának? Akkora még a világ, ellébecolhatna a Vörös-tenger partján vagy a jachtján, hisz milliomos. Miért kell neki ezeket a mocsokságokat csinálnia? Nem tudom, Juci, nem tudom... de tényleg szörnyű. A brit királynő egy kórházi avatáson megbotlott és farcsonttörést szenvedett.

A kórház első műtétje így magának a királynőnek a gyors ellátása volt, akit később a királyi kórházba szállítottak át. Vajon begipszelték a fenekét? Tessék, mit mondasz? Mindegy, az angol királynő újabb botlása. Mitlása? Betörte a farát egy kórházban. Aha, de minek ment oda? Felavatni. Hát, akkor jól felavatta. Ne röhögjél már, Juci, szerintem annyira édi ez az apró néni, ráadásul királynő, tök nem is úgy néz ki, a nagyanyám lehetne. Az eddigi legnagyobb vízállást mérték Velencében. A karnevál idején még sohasem volt ilyen magas a vízállás. A Canale Grande hídjai alatt alig fértek át a hajók, és a bálkirálynő fejéről leverte a híd pillére a tollas koronát. Mindjárt hárman ugrottak utána a vízbe a hídról, de már senki sem találta a díszes aranykoronát. A Rai Uno hírei szerint a rendőrség nyomozást indított, mert elképzelhető, hogy csak egy másolat esett a vízbe, és az igazi koronát már az induláskor kicserélték és eltulajdonították. A királynőt letartóztatták. Ezek az olaszok, ugye, Juci, hoznál még egy kis sört? Nem, elfogyott. Jaj, akkor kiugrok a boltba – megvársz? Ne, hagyd csak, majd én. Egy német úszómester átúsztta az Atlanti-óceánt. A Kanári-szigetektől indulva érte el Martinique szigetét, hetvenkilenc napot és tizenhat órát úszva. Döbbenetes. Volt, hogy egy cápát kellett elkergetnie mellőle a kísérőhajónak, máskor egy vihar kilométerekre sodorta tőlük. A viszontagságokról film is készül. Ezek a német úszók?! Új majomfajt fedeztek fel Amazóniában. A fakivágások és erdőégetések vezettek nyomára ennek az aprócska, alig tizenhét centis állatknak. A kiirtott erdőben estélyes leállított munkagépek vezetőülésén reggel ott üldögélt egy nőstény a kicsinyeivel, amikor a munkás rátalált, és az épp a környéken tiltakozó környezetvédők elé repítette a piciny családot. A brazil kormány hozzájárult ahhoz, hogy biológusok egy speciális csapata két hétig feltérképezze a környékbeli dzsungeleket, és csak azután folytatódjanak a fakivágások. Két hét, rohadjanak meg, aztán újra folytatódik az élővilág kiirtása – ezek a brazilok?! A múlt heti fenyegetését Osama bin Laden valóra váltotta: pokolgép robbant a The New York Times lapkiadó székházában. A takarítórobotba rejtett bomba az elnöki iroda előtt lépett működésbe. A lapigazgató azonban éppen vécén volt, így csodával határos módon megmenekült. Mikor jön már Juci a sörrrel? A Föld mágneses terének erőssége és az UV-sugárzás közötti összefüggésről tárt fel egy nemzetközi kutatócsoport tényeket: a kutatást az indokolta, hogy sok költöző madár nem a saját fészkebe tért haza afrikai telelése után, hanem egész más ország más vidékére, ráadásul gyakran más madarak fészkeibe költöztek. Megbolydult a természet, Juci, megjöttél? Pedig mi már évek óta csak sűrített levegős dezodorokat használunk. Ki az a bunkó aki még most is szennyezi a légkört? Ne együnk harminc Celsius fokosnál melegebb pörkölt sósomgyorót! Kísérletek bizonyítják, hogy a meleg vagy forró sósomgyoró erősen rákkeltő és fogyasztásával 19%-kal nő a szív- és érrendszeri betegségek kockázata is. Ellenben a hűvös vagy egészen hideg, főleg a teljesen sóltan moggyoró a rák megelőzésének egyik fontos összetevője lehet. Juci, beraknád a hűtőbe a moggyorómat? Micsoda? Mármint a sósomgyorót, drágám, ne röhögj, most mondták, hogy ha harminc fokosnál melegebb moggyorót eszünk, hamarosan rákot kapunk tőle. Ne már?! De; hallgasd csak! Osama bin Laden ezúttal a London Times lapot fenyegette meg: a múltkori New York Times elleni támadása egyéves évfordulója alkalmából a londoni újság székhelye ellen ígért támadást. Hát ez soha sem hagyja abba? Nyírják már ki! Vagy bombázzák le azt, ahol van, és kész. Mit tudom én, de csináljanak már valamit! Igen, tényleg felháborító. Micsoda bar-

bár népek ezek a muszlimok! Gyere, bújj ide, Juci! Egy meteorit két perce érte el a Föld légkörét. Majdnem teljesen elégett. Ez volt az idei leghosszabb ideig látható hullócsillag – egészen a földet éréig húzta csóvját. Aprócska golyó maradt belőle, ami 1500 km/h sebességgel átlukasztotta a tetőt, átfúródott a földemen, és oldalirányban keresztülszáguldozott a tévé előtt gyanútlanul heverő nő agyán és férje szíven. A pincében a régi babakocsi párnája és az alatta tárolt krumpliszák fogta fel végül, amik nyomban elégték, de bekapcsolt a ház tűzoltó berendezése, és a lángokat eloltotta. Perceken belül kint volt a televízió, és az aznapi hírekben beszámoltak a rendkívüli halálesetről.

A futás

„Te rohadék!” Kérem, ne bántsanak, tizenkét éve gyógyítom a helybeli gyerekeket, öregeket, asszonyokat és más betegeket! „Mindent tudunk magáról, takarodjon a falunkból!” De hát most is három embert ápolok, az egyiknek maláriája van, kérem, hadd fejezzem be a gyógyításukat, aztán elmegyek. „Megmondtuk, takarodjon innen azonnal, vagy felnyársaljuk és a fejét kiszögezzük a kerítéslécre!” Jó, megyek; összecsomagolhatok? „Nem. Azonnal hordja el magát, mert ha ideérnek a többiek is, magát biztosan felkoncolják.” Köszönöm.

A poros úton bandukolt, korábbi szapora lépteit felváltotta holmi tétova ballagásra, hiszen a falut már egy bő órája elhagyta, és úgy érezte, most már visszavehet a tempóból. Lépe szúrt, a tüdejében mintha kést forgattak volna, szíve vesztül kalapált. Háta mögött füst szállt fel – az lehetett valaha a háza. Már nem hallotta a lincshangulat kiáltásait, nem érezte magán a gyűlölet tüzesvas-tekinteteit. Egy rádobott marhatrágya maradéka gördült le az ingén, nyoma mintha felkiáltójelet formázott volna a textilen. A szagát már nem érezte, megszokta. Kezdet megcsáradni összeizzadt alsóneműje is, de térde még meg-megremegett egy-egy lépésnél.

Tizenkét éve érkezett az eldugott faluba. Az akkori őszi szél illatát ma is érzi. Elmosolyodik az első pillanatok varázsán. Kiszaladnak elé az emberek, miután a gyerekek már olyan szoros kordont vontak köré, hogy szinte moccanni sem bír. Kezüket nyújtogatják felé, ki csak egy kézfogásra, ki cukrot vagy cigarettát kéregetve. Köszöntötte őket. Elmondta, hogy itt szeretne élni közöttük. Azt is elmesélte, hogy orvos, és sok betegséget meg tud gyógyítani, így hát nem kell többé százötven kilométert utazni a távoli városba, ha valaki beteg. Itt mindig ingyenes lesz a gyógyítás – jelentette ki. Az egész falu segített neki felépíteni a házat, amelyben egy apró szobán kívül minden helyiség a gyógyítást szolgálta. Sokszor üldögélt a tornácon, senki sem mulasztotta el, hogy ha arra jár, be ne köszönjön hozzá. Olyankor kivette pipáját a szájából és hangosan visszaköszönt, néha még integetett is. Megszokta ezt a helyet, megszerette. Hányszor csókolgatták kezét a hozzátartozók, amikor gyermeküket vagy anyjukat gyógyultan engedte el! Hányszor ölelte meg fájdalmas belenyugvással a reménytelen virrasztókat!

Az első beteg, akit a biztos halálból megmentett, egy tízéves fiúcska volt. A Kölök azután is vele maradt, segített mindenben, a felmosástól a bevásárlásig,

asztán ahogy telt-múlt az idő, megtanulta a sebeket is átkötözni, az infúziót beadni. Azóta felnőtt, és az első egyetemista, orvostanhallgató lett a faluból. Pár év múlva végez. Ez a tény kissé megnyugtatta. Pár év múlva ismét lesz orvos a faluban. Addig pedig, nos, addig mindenki emlékezhet azokra az időkre, amikor egy heves láz, egy elmérgeződött sebesülés végzetes volt. Hát emlékezzenek! – különös üresség töltötte el: nem érzett szánalmat, mégis fojtogatni kezdte torkát a könny. Nem borulok ki – gondolta, és nagyot lélegzett. Újra elmosolyodott: az a hölgy jutott eszébe, aki mindenáron hozzá akart menni a „doktor úrhoz”, és mindenféle helyzetekben odalopózott és csipkedni kezdte. Nem volt túl szemérmes, de amikor a korosodó matróna irdatlan mellét kezdte mutogatni neki, elfordult és kérlette, hogy gombolkozzon be. Csak vizsgálja meg őket, doktorom – nyomorgatta keblét a hölgy –, mást is megvizsgál, lehet, hogy baj van velük, azért nem találja elég vonzónak. Sokszor erősködött így, aztán lelkesedése alábbhagyott és elmaradt.

Most megbotlott egy farönkben, ami az útra hajlott. Hiába, alig figyelt maga elé. Arrébb rúgta a fát. Nem esett el, de az egyensúlyának megingásától ismét elkomorodott. Még az ágak is, a természet is ellenem van – gondolta. Megállt és visszanezített. Kórháza füstté, emlékképpé változik – ez lesz az utolsó, amit majd maga előtt lát: egy imbolygó V alak a távolban, ami az ég felé remegve száll. Zsebébe nyúlt zsebkendőt keresve, de ott csak egy becsomagolt fecskendő volt, meg a sztetoszkópja. Fehér köpenyét szinte teljesen belepte már a por. Ilyenkor mindig száraz és poros a levegő; emlékezett, pipájának szárán is mindig sercegett a por, amikor rágyújtott, s ő halkan köpdöste ki a foga között felfedezett szemcséket. Egy alkalommal valaki mögötte állt és megkérdezte, varázsol-e. Nem, felelte, miért gondolja? A köpködésből, felelte az. Mi is mindig így teszünk, amikor valami rossztól akarunk valakit megóvni. Nem, nem, csak a por, mondta, azt sercintem ki. Attól fogva mégis inkább lenyelte a szemcséket. Megijedt már a kérdéstől is, jobbnak látta a továbbiakban nem felhívni magára a figyelmet. Megpróbált úgy viselkedni, mint az itteniek. Még orrot sem fújta mások előtt.

Lassan elérem a keresztutat, gondolta, ott gyakran jár teherautó. Aztán holnapra elérem a várost. De mit fogok ott csinálni? Eddig erre nem is gondoltam. Mit fogok csinálni a városban? Talán munkát kellene vállalnom. De hol? A kórházban? Végül is tudják, hogy én csináltam kórházat abban a távoli kis faluban, biztos felvesznek. Nem, ez mégsem jó, hisz a faluból gyakran megfordulnak ott, és be fognak számolni arról, hogy én hol élek. Talán odajönnek és egy éjszaka megfojtanak. Elmondják, hogy ott vagyok. Tovább kell mennem.

Egy váltás ruha, egy fogkefe, pénz és az útlevel mindig is összekészítve várta őt a falusi kórházban, az ágya alatt. Aztán eltelt egy év, a bőrrönd porosodni kezdett, az útlevel lassan lejárt, a pénz elértéktelenedett. Megszokta a helyet, az embereket és a küzdelmes, folyamatosan új kihívásokkal előálló új életét. Amikor valaki hirtelen ráköszönt, néha a frász kerülgette. Az első lagzi, amire meghívták, egy általa megmentett fiú násza volt. Főhelyen ült. Mindenkinek volt némi jó szava hozzá. Egyszer csak valaki megkopogtatta a vállát, és ő összeresztett. Az eltelt évek, a kedves falusiak mit sem változtattak rettegésén. Tök hülye vagyok – gondolta.

Ahogy lépett, mintha tompa pukkanást hallott volna. Talpa alatt nyálkás, tétova test gömbölyödött: egy béka. Na, ennek annyi. Szinte érezte azt a szinte néma,

mégis hirtelen pukkanást, amivel a lélek eltávozott a testből. Letörölte lábáról a béka darabjait. A sűrűből az alkonyban különös, vad csaholás tört elő. Futni kezdett. Ismét kalapált a szíve, rohant, robbanva lépett át egy vakondtúráson. A következő közepén találta el a talpával, megcsúszott. Ahogy feltápáskodott, sáros kezét a ruhájába törölte és köpött egyet. Már nem volt mögötte semmi, legalábbis a hangok sűrű, néma kátránnyá álltak össze olyasformán, mint amikor beleragad a légy zümmögése egy mézcseppbe. Lehajolt és kifújta magát. Én ostoba!

A falubeliek nem is sejtették, hogy mindennap bezárja szobája ajtaját, hiszen a főbejáraton, amit egy roncs szekérből ácsolt össze, lakat nem is volt. Odabent azonban, ahogy magára maradt aprócska cellájában, magára zárta a szobaajtót és nem nézett az ablak felé. Figyelte a tükröt, ahogy a lavór fölött fogat mosott, aztán beleáztatta a lábát, és a kulcs őrt állt a zárban. Nem húzta elő a bőrdödöt, tudta, hogy ott van. A Kölyök egyszer rákopogott. Hangosan krárogott, nehogy észrevegye, ahogy halkán elfordította belülről a kulcsot. No, mi az, fiam?

Egy alkalommal biciklijén a közeli útkereszteződéshez igyekezett, hogy átvegye a részére küldött gyógyszereket. Sietett, mert egyik betege már haldoklott. Ahogy az egyik kanyarban hátránézett, közben véletlenül elé lépett egy kislány és sikított. Elrántotta a kormányt. Az árokban kötött ki, első kereke elhajlott, a kormány kicsavarodott. Bocsánat, uram! Semmi baj, megesik; fő, hogy nagyobb baj nem lett. Aztán gyalog folytatta az utat a gyógyszerekért.

Amikor a környékbeli látóember járt a faluban, az meglátogatta őt. A torkában dobogott a szíve – most mi lesz? De az öreg csak megérintette, és megköszönte a sok fáradságot, amit a faluért tesz. Hiába nézett a szemembe, gondolta, nem riadt meg, még csak meg sem rebbent a tekintete. Nemrégiben nagy kiabálásra lett figyelmes. Az ablakhoz szaladt, s a kertkapunál tíz-tizenkét ember ordított: gyere ki! Összerezzen, és a szobájában – sok év után először – előhúzta az ágy alól bőrdödjét. Gyere ki, te ringyó!, kiabálták tovább. No, ez mégsem nekem szól... A kórterembe ment. Az egyik ifjúasszony ült az ágy szélén. Zokogott. Mi történt, kedves? A férjem meg akar ölni. Megölni? Minek?! Megtudta, hogy múlt évben elvettem a gyereket a javasasszonyokkal, mert a nagybátyjától fogant. No, majd én elsimítom a dolgot. Sikerült is neki. Másnap a férj könnyes szemmel ölelte meg feleségét a várótermében.

Azt azonban egészen mostanáig senki sem tudta, hogy tizenkét éve, még mielőtt a faluba költözött, részegen elütött egy kislányt. Ahogy kiszállt, azonnal látta: az élettelen test összekuporodva feküdt tehetetlenül. Érezte, hogy azonnal menekülnie kell: továbbhajtott, és otthon összecsomagolt. Abban a pillanatban valami lezárult az életében, és egy új élet kezdődött: jóvá teszem, gondolta, és egy távoli falucskában telepedett le ezer és ezer kilométerre onnan, ahol talán sohasem találhatnak rá a nyomozók, legfeljebb a hírek, pletykák, no és, akkor majd legfeljebb továbbáll.

Az iker

Dzsenifert mindenki ismerte a környéken, mégis csak ritkán köszöntek neki. Széplánynak, afféle utca szépenek tartották, de egyben rangon alulinak is, hogy érintkezzenek vele nyilvános helyen. Az orrfennhordásban a fiatalok jártak az élen, akiket a legidősebbek követtek. Nem volt olyan reggel, amikor iskolába menet ne találkozott volna valakivel, s egy idő után már ő se köszönt nekik, hiszen úgy még megalázóbb volt a hallgatásuk vagy a foghegyről odavetett 'napot-juk. Esténként azonban, amikor Dzseni bárokba, diszkókba járt, nemigen találkozott a környékről valókkal, így sokkal felszabadultabb volt. Apja ilyenkor a maga útját járta, anyja otthon aludt, Dzseni pedig az unokatestvérekkel és barátokkal lógott. Igazából csak az éjjeleket szerette, egy alkalommal valamelyik fiú, aki udvarolt neki, kijelentette, hogy „te afféle vámpírcsaj vagy, hisz csak éjszaka élsz, akkor azonban meghalnak érted a kiszemelt csávók”. Ez a gondolat sokáig benne maradt. Aztán egy diszkóban találkozott Lalival, aki az utcában lakott, és az egyik „céges családnak” volt a fiacskája, afféle menő ficsúr, csupa márkás cuccal. Aznap össze is jöttek.

Jött a baba. Későn vette észre. A picivel már a terhesség alatt gondok voltak, hamarabb is született egy hónappal, mint kellett volna. Dzseni nem mondta meg az apa nevét, félt is, szégyenkezett is, így Sajószentpéterre mentek a rokonsághoz. Így aztán Dzseni a szülés után néhány hónapig még a vidéki rokonoknál maradt. Szűkösen éltek, de a baba gyarapodott. Féléves lehetett Ricsi, amikor egy segélyező cég felajánlott nekik néhány babaruhát és egy babakocsit. Ennek aztán nagyon megörültek, mert eddig egy olyan ment, amit valamelyik lomtalanításkor szedett össze a család. A segélyező cég babakocsija nagyon szép, extra luxusbabakocsi volt, egy baja volt csak: két babaülés volt benne egymás mellett. Jó széles volt így a fogása, kicsit nehezebb is volt, de hát, ha két ülés van benne, akkor két ülés van benne – na és, abba is belefér egy gyerek, nem?! Amikor nagynénjével Sajószentpéteren először vitte ki Ricsikét a babakocsiban, büszkén tologatta az utcákon, a kereke meg se csikordult, csapágyain könnyen gurult és színes szövete ragyogott a napon. Mintha Ricsi is örült volna a szerzeménynek: nézelődött, próbált kommunikálni. Egy kis boltban a boltos, aki addig elég rideg hölgy volt, a babára nézve megkérdezte: hogy hívják a kicsikét? Ricsinek, tetszik tudni, három hónapos. És a kistestvére? Miféle kistestvére? Hát a másik ülés... Ja, nem, nincs kistestvére, csak ilyen babakocsink van, és kész. Aha.

Így kezdődött. Attól kezdve ha valaki a játszótéren, a piacon, boltban, buszon vagy egyszerűen az utcán a babáról kérdezte Dzsenifert, az első kérdések után azonnal a „másik” babáról kérdezte, aki nem is volt ott. Dzseni elkezdte halálosan unni ugyanazt a szöveget, amit minden áldott alkalommal elmondott: „Tetszik tudni, ezt a babakocsit így kaptuk, de Ricsikének nincs testvére.” Az emberek általában csodálkoztak, hogy akkor minek ikerbabakocsi, miért nem cserél valakivel, de nem volt iker a családban, így hát a babakocsi maradt, és maradtak a kérdések. Dögunalom. Mire eljött a városba visszaköltözés ideje, addigra Dzseni gondolt egyet, és elkezdett „más” válaszokat adni. Ezzel neki is szórakoztató maradt a téma. A város, ahova visszatért, mintha megváltozott volna, és Dzsenit megszólították itt is, ott is. Persze az utca oldódott fel utoljára. Először a Lehel

téri piacon az árusok szakították meg a város hallgatását, kérdezték, hogy hívják a picit, mennyi idős, és – ugye – hogy hol a kistestvér? Dzszeni mondta, hogy most betegeskedik, nem tudott velük jönni. Sokkal érdekesebbek voltak így a beszélgetések Dzszenifernek is, hogy maga sem tudta, legközelebb mit fog mondani. Szinte kíváncsian várta, hogy amikor legközelebb megkérdezik, mit válaszol majd. A „betegséget” hamar félretette, ne fessük a falra az ördögöt, s aztán jött az apukájával van, az otthon játszik, de a legextrémebb volt az, amikor Ricsi egyéves szülinapja alkalmából azt válaszolta, hogy sakkversenyen van. Tetszik tudni, a tesóka, Lalika egy zseni. Már hónapok óta sakkozik, és most épp versenye van. A néni, aki ezt kérdezte, kételkedett, de Dzszeni azt mondta: a Helyi Téma is írt róla, nem tetszett olvasni? Erre már nem mert ellenkezni a néni.

Mondom, az utca oldódott fel utoljára. Lali és a szülei persze mindig kocsival jöttek-mentek, a garázska csak nyitódott és csukódott, az üveg mögül valószínűleg észre sem vették K. Dzszenifer budapesti lakost egy hatalmas ikerbaba-kocsival. Egy alkalommal a boltban azt mondta: de hát ez Lalika, nem Ricsi, Ricsi tegnap volt itt, de most köhög, otthon maradt. A boltos nevetett: ilyen egyformák ezek a gyerekek! Dzszeni megnyugtatta: egy anya ezer közül is megismerné még az egytetűjű ikreket is. A többiek is lassanként legyűrték tartózkodásukat és beszélgetni kezdtek vele. A házból először az emeleten lakó tanárnő állt meg egy percre, hazajövet az iskolából. Dzszenit is tanította pár éve, rendes asszony volt, kissé szomorú teremtés, aki azonban most mosolyogva kérdezte: hát a testvére? Dzszeni most először szabadkozott: Jaj, tanárnő, ne is kérdezze! Csak nincs vele valami baj? Az apja vitte el, most harcolunk érte; ügyvédet szeretnénk fogadni! Ez hallatlan – képedt el a tanárnő –, elszakította a testvérétől? Látszott rajta a szánakozás, és attól fogva mindig visszaköszönt Dzszeninek. Aztán a földszinti alkoholista házaspár egy reggel hatalmas szatyrokkal jött haza a boltból, és Dzszeni mondta, hogy tegyék a másik babahelyre a csomagot. Köszönjük, Dzszeni, de mi van a másik babucival? Elutazott – mondta Dzszeni. Tudta, hogy a tanárnő verziója mellett nemigen szabad elszakadni a fonáltól. Elutazott, de hát olyan pici még?!

Ricsike nőtt-növekedett. Beszélni is kezdett, nem is túl későn, sőt, elég hamar, és néhány szóval ő is bekapcsolódott a beszélgetésekbe: hamma, inni, mamma, autó és hasonlókkal. Ennek az emberek még jobban örültek. Közben a ház már széltében-hosszában beszélte, hogy Ricsike ikertestvérét, Lalikát az apja orvul elvitte, és most az ifjú anyuka próbál harcolni a gyerekért. A történet a beszélgetések hatására folytatódott: az apa külföldre vitte, mert ott dolgozik, és Dzszeni azóta se látta őket, próbálja kideríteni, melyik országban lehetnek, aztán kapott egy levelet, hogy állítólag Lalikának nagyon hiányzik a kistestvére, küldjön róla képet, meg egy borítékot is kapott apukától, tele pénzzel, de ő azt szétépte, mert nem adja el a babát semmi pénzért. Így kerekedett aztán a történet egész kis krimivé. Ez a bonyolult történet már-már meghaladta Dzszeni képességeit: volt, hogy elszólta magát és azt mondta: bárcsak az apuka is ránézne a gyerekére, meg ilyesmi. Aztán mindig kikeveredett a slamasztikából, és a ház egy idő után befogadta.

A nagy Lali persze csak elhúzott mellette a kocsijával, rá se nézett. Egy alkalommal utána kiáltott: Adjál tartásdíjat, te rohadék! Gyorsan körülnézett, és elsietett a babakocsival. Aznap este Ricsi kicsit köhögött. Elég csúnya köhögés-rohamok jöttek rá, de aztán mintha elfújták volna, egy félóra megint semmi.

Dzseni a konyhában tett-vett. „Lalika, ne húzd a hajam!” – hallotta bentről. „Gyere! Játsszunk!” Bement a szobába, Ricsi ült a szőnyegen és gurította a labdát. „Lalika visszaguri” – mondta Ricsi, majd áttotyogott a szőnyeg másik felére és visszagurította. Ekkor csöngettek. A rendőrség volt. K. Dzsenifert keressük. Igen, tessék, én vagyok. Asszonyom, önnek van két gyermeke, igaz? Hát, tetszik tudni... Hol van a másik gyerek? Nincsen. A rendőrök az előszobában álló babakocsira néztek: És a babakocsi? Csak így kaptam, nincsen másik gyerek. Igen, asszonyom. Csak-hogy a házból látták is a másik babát – jegyzeteibe nézett a tiszt –, nevezett Lalikát, a boltban néhány hónapja; akkor hogyan láthatták? Dzsenifer érezte, hogy az igazsággal nem sokra megy. Elkezdett sírni. Nincs másik baba, csak egyetlen gyerekem van – mondta könnyek között. Ekkor megjelent az ajtóban Ricsi: „Lalika játszik velem.” A rendőrök odafordultak: ki az a Lalika? „Hát a tesóm.” És mennyi idős? „Mint én.” Dzseni összeomlott és menekülni próbált. A rendőrök utána futottak és rákiabáltak: Állj, vagy lövök! Dzseni továbbfutott a lépcsőházban, nem is tudta, hogy mitől fél, rohant. Ösztönösen. Közben az orra tele lett, nem kapott levegőt, benyúlt a zsebébe, hogy zsebkendőt vegyen elő. „Fegyver van nála!” Dzseni sikított, és a galambok a tetőről hirtelen fölrebbentek.

A Zseni

Egy hűvös, keddre virradó hajnalon homályos, újpesti lakásában meghalt a Zseni. A haláleset hírére örökösök érkeztek a lakásba. Kotorásztak, vitatkoztak. Ékszert, aranyat nem találtak, pedig az öreg közismerten alacsony életszínvonalon tengődött – az örökösök értelmezésében tehát kuporgatott. Tévedés: ugyanis egyszerűen nem volt pénze, vagyona. Lassanként mindezt mintha az örökösök is kezdték volna felismerni, mert utóbb figyelmet szenteltek azoknak a papírkötegeknek, amelyekre írógéppel hosszabb-rövidebb szövegek garmadáját pötyögte az öreg. Az örökösök közül néhányan beleolvastak a művekbe, és néha nagyokat kacagtak, máskor pedig arcuk elborult, komoran bámultak maguk elé percekig. Bár nem tartották magukat alkalmas kritikuskak, az egyik felvetette, hogy az öregnek volt egy szomszédja, még régen, a hatodik kerületben, aki tanárember volt, és azt mondta, az öreg művei kincset érnek. Erre később már mindannyian emlékeztek. Nem tévedett – az örökhagyó valóban zseni volt. De hát hogyan lehet ebből a sok sárguló papírból pénzt csinálni? Kellene keresni valakit, aki ért hozzá. Felütötték a szaknévsort, de nem találtak megfelelő embert. Majd egy könyvesboltban érdeklődtek, és a boltos azt ajánlotta, hogy az írószövetségben próbálkozzanak. Ott – bejelentkezés alapján – kissé kétkedve fogadta őket az elnök titkárnője, úgy tűnt neki, provokációról van szó valamelyik alternatív társaság részéről. De kiközvetítette őket az egyik elnökségi tagnak, aki – maga is elismert, nívós íróként – hajlandó volt másfél hónapra rá az örökösök által kiválasztott három ismeretlen művet átnézni. Hogy is hívták az öreget, kérdezte először; úgy tűnt, kutat a fejében, de teljesen ismeretlennek tűnt neki ez a név. Pedig aki egy kicsit is számít – még ha nincs is vele jóban –, annak a neve rögtön beugrik. Ezt gondolta, de tapintatos volt, nem mondta ki. No, ez is valami önjelölt művészke lehet. Azért hajlandó volt

kíváncsiságból pár percet az ügyre szentelni. Az örökösök rövid válogatás után elvittek neki egy verset és két rövid novellát. Először prózát kért az író úr, ledobta az első két oldalt – az fölösleges, motyogta szakavatottan; volt gyakorlata a rostálásban. A zseni műve azonban nem volt könnyű olvasmány – több figyelmet érdemelt volna; így az író úr elvétette a horgot, a nagy hal egyszerűen elúszott pöttöm figyelme mellől. A vers esetén hümmögött, de azt mondta, hogy bárkinek lehetnek jó versei, író, költő ember az, aki több ilyet alkot, nagyjából folyamatosan. Ki ismerte az öreget? – kérdezte végül, és ezzel sarokba szorította az örökösöket. Amikor még egyszer elolvasta a verset, akkor már kissé idegesítette ez a merőben új hang, amit addig nem tapasztalt, ezért rábökött egy jelzőre, amit ő máshogy fogalmazott volna, és azt mondta: ez egy kissé erőltetett, itt a vers folyamata megbotlik. Kár. Ő így is gondolta, valóban őszintén beszélt, de nem volt igaza. A mű ugyanis ettől függetlenül és ezzel együtt is – sőt, éppen így – kitűnő volt, tökéletes, ami csak ritkán születik. Az örökösök csalódottak voltak a szakember hívős fogadtatása láttán, pedig az író végül kijelentette: kár, hogy nem ismerte az öreget. Lehetett volna belőle valaki. Kár, hogy senki sem ismerte. Ha igazi tehetség, az már életében megmutatkozhatott volna, szögezte le. De mi legyen most a művekkel? Szóba sem jöhet, hogy elégségek, mondja az egyik, mert ők még több évtizedig a szerzői jogdíj jogosultjai (ezt még az írószövetség elnökének titkárnője mondta meg nekik), ha mégis sikerük lehetne, akkor ezzel megsemmisítenék az örökséget. Aztán elvitték a papírokat egy kiadóhoz. Hagyják itt, mondták nekik, és felírátták az egyikük címét, telefonszámát. Aztán az örökösök csak vártak, vártak. Mikor az egyikük érdeklődött, mondták neki, hogy várjanak türelemmel, nagyon sok mű vár bírálatra, kiadásra pedig még több. No meg a kiadás sok pénzbe kerül amúgy is. Egy év után az egyik örökös bement, és megtalálta a csomagot a titkárnő melletti polc legtetetjén. A zár ugyan feltépve, de a műveket mintha alig érintették volna, még a sorrendjük is azonos volt, ahogy berakták. A kiadó részéről az egyik referens azonban jelen volt és elbeszélgetett az örökössel. Belelapozott a paksamétába. Vállaljuk a kiadást, mondta, de meg kellene finanszírozni. Aztán ha megy a könyv, a többi kiadás már jogdíjas lesz, a haszon határa pedig: a csillagos ég. Ezt a befektetést meg kellett beszélni a többi örökössel. Végül – a kiadás egy főre jutó csekély költségére hivatkozva – elfogadták az ajánlatot, és a gyűjteményes mű, mintegy hetvenkét novella és száznegyvenegy vers meg is jelent, két kötetben, illusztrációk nélkül, egyszerű kivitelben, költségkímélés okán. A borítóra – a kelendőség fokozása érdekében – egy világháborús jelenetet tettek, amin egy katona a szívéhez kap; ezzel feladták a leckét a könyvesboltoknak – hová is tegyék ki a művet. Nem mintha egy novellán kívül a világháborút akár csak említette volna Zseni úr, de ezt választották a kötet címadójának is. Így került hát egy erős színekkel festett negédes kép – az örökösök a kiadó harminc tartalék illusztrációja közül választották ki – a papírkötés címlapjára. Az örökösök örömmel olvasták egy-egy lapban, amit a kiadónál mutattak nekik, hogy a mű reklámja is napvilágot látott. Az írószövetségből egy író a kiadó fel is kért, hogy írjon recenziót, de az nem vállalta, elfoglaltságára hivatkozva. Nem ismerte a szerzőt, nem akart lealacsonyodni egy dilettánshoz; ideje sem volt ismeretlenekkel foglalkozni, fölöslegesen beleásni magát az úgynevezett műbe. Ha lettek volna az öregnek irodalmi kapcsolatai, akkor viszonyossági alapon írtak volna egymásról, és most is a posztumusz könyvéről, de így?! Ezért a kiadótól valaki vállalta a feladatot és egy olda-

lon keresztül méltatta a két könyvet. Ő elolvasott ugyan egy-két művet és tetszett is neki, de egy ismeretlen amatőrt mégsem magasztalhat az egekbe, úgyhogy higgadt dicsérő szavakat írt. Az olvasók és az íróemberek valószínűleg átlapozhatták ezt a recenziót, mivel egy ismeretlen ürgéről szólt, nem tudták mihez kötni. Ha nem lapozták volna át, sem keltette volna fel az érdeklődését egy valamirevaló irodalomtörténésznek vagy irodalmárnak sem a könyv borítója, sem a néhány recenzió. Nos, vélekedhettek azon kevesek, akik beleolvastak a kritikákba vagy kezükbe vették a könyvet, ez is egy újabb félig tehetséges pacák életműve, amiből tizenkettő egy tucat. Aztán egy napon mégis történt valami. Egy unatkozó egyetemi hallgató valamelyik vidéki boltban beleolvasott a kötetbe, és megdöbben. Nem csupán tetszett neki, amire rátalált, de lenyűgözték a zseni alkotásai. Elhatározta, hogy a szakdolgozatát is róla írja. A témavezetőnek felkért professzor már eleve rosszalta a dolgot. Ez nem az Ön tehetségéhez mérhető alak, mondta; pedig éppen csak beleolvasott egy talán kevésbé sikerült oldalba. Nem tanácsolom, hogy reá pocsékolja el a tehetségét. Azt fogják hinni, hogy nincsen kellő érzéke a nagy művek felismeréséhez, és az a mi szakmánkban végzetes. Emiatt csak egy évfolyamdolgozatot készített a fiú a Műről, amire kapott egy jelest, és betették az írását az egyik tanszéki fiókba. Szakdolgozatának témájával a hallgató végül egy befutott szerző jól ismert alkotását választotta. A művel kapcsolatban pedig belátta, ő is tévedhet. A kötetet azért megvette, de később már nem nyitotta ki, elvégre csak csalódást okozott neki az életben. Később – mivel az örökösök értesítették róla, hogy a sok-sok mű megjelent – az az író is kézbe vette a könyvet, aki először olvasott bele, és nem lesújtó, de nem is túl pozitív kritikát írt róla, ahogyan azt ő látta a kéziratokkal történt rövid ismerkedés után. Elfoglalt ember volt már akkor is, több időt nem tudott rászánni az olvasásra; cikkét csak három év után jelentették meg, addig nemigen fért bele az irodalmi és kritikai folyóiratok számaiba. Olyan színtelennek tűnt az egész. Addigra azonban a boltok remittendaként visszaküldték selejtezésre a könyvek javát. Az egyik örökös kegyeleti okokból a pincéjében raktározta egy ideig, de amikor bedohosodott és bepenészedett, kidobták. Más kritika, recenzió, bírálat vagy akár reklámszöveg nem jelent meg, a műből a tiszteletpéldányokon kívül százhetvenkilenc darab fogyott el, a terjesztés költségeinek levonásán túl ezt kiosztották az örökösöknek, akik az első csepp örökségüknek tartották, de soha többé egyetlen forintot sem jövedelmezett számukra az a hetvenkét novella és száznegyvenegy vers, amelyek manapság hazánk talán legkitűnőbb szerzőjétől származtak. A későbbi visszarázások alapján a kiadónál a könyvek javát – környezetvédelmi szempontból ez érthető is – újrahasznosították, kenyereszacskókat és szalvétát készítettek belőle. Néhány olyan kötet azonban, amit kisebb boltok tévedésből megtartottak, a mai napig ott van a polcokon. Színtelen gerincük egyre sárgul, és állítólag hetvenszázalékos leértékelésben kaphatók. Még van egy-két példány állítólag.

Ajánlás: Zseni úr már hetvennégy éve halott volt, amikor az egyik örökös bejelentkezett hozzám az irodába. Ügyvéd úr, dohogott, botrányos ez az ügy: nagybátyám művét egy kiadó a hozzájárulásunk nélkül kiadta, és úgy kaszál vele, mint Sztár Jancsi a tévében! Hát ennyire számon tartotta a család Zseni urat. Az a mi örökségünk, kérem, hogyan lehetett nélkülünk kiadni? Hetven év után valahonnan előkerült a két régi kötet, és felfedezték. Ki tette ezt? Nem tudni. A szerzői jogdíj ideje közben lejárt. Az új kiadó pedig megfinanszírozta az új kiadást, és

befutott a mű. Addigra már nem volt persze kortárs sem az alkotó, sem a művek stílusa, de a közönség végre megérett az alkotásokra. Vagy a reklámok sugallták mindezt: itt az új felfedezett, a régen elhunyt Zseni. Dólt a pénz a kiadóba, harmincnyolc nyelvre kívánták lefordítani a műveket. Ahhoz persze még több pénz kellett volna, a kiadó kívárt. A két új kötet fogyott is, gyűlt az összeg lassacskán. Az örökösök örökösei pedig dühödten futottak a pénzük után. Jogdíjcsalás! – ismételtgették. Nem vállaltam el az ügyet. Aztán, mikor látták, hogy nincs remény, a jogdíjról lecsúsztak, felkértek olyan személyeket, akik a kiadóval nem álltak túl jó viszonyban, hogy írják meg: ezek nem is egy zseni művei, a korszellem suta lenyomatai és egyes nagy alkotók utánérzései csupán. Fanyalogtak. Kritikust, ugye, bármire lehet találni. A vita megosztottságot szült, a megosztottság zavart. A zavar pedig nem kedvezett az új kiadásnak. Sem a fordításnak. Nem tudni, miért, de az érettségi tételek közé máig nem került be Zseni úr egyetlen műve sem. Talán majd a nagy szakmai és olvasói vita meghozza gyümölcsét. Bennetek van a reményünk, naiv olvasók! Segítsetek!

A terrorista

Felszállt a buszra, és az egyik utas kisvártatva bevizelt. Bakancsban volt, az oldalán egy kalasnyikov lógott, az övtáskájában laposüveg, ami itt, a trópusokon szinte gyógyszer. Terepszínű gyakorlóját kopott mikádó fedte. Az egyik ülésről valaki idegesen fölugrott – az agya azon nyomban az ülészatra csapódott, de még a mögötte ülő nő vállába is belefúródott a golyó. A sűrűből egy majom rikácsoló hangja ütötte meg a fegyverdörgés utáni halotti csendet. Sikítani senki sem mert. Az útszéli parkoló, ahova a zömmel turistákat szállító jármű beállt, a dzsungeltől alig karnyújtásnyira volt. Egy helybéli asszony a suttogásnál halkabban, szinte némán szavakat mormolt: a miatyánkot. Ugyanis néhányan már tudták a buszon, hogy ez újabb figyelemfelkeltő akció, és nemigen élhetik túl a Párduccal való találkozást. Aki a buszra lépett, nem volt más: a felszabadító, másik nevén: a terrorista. Egyesek Párducnak is emlegették errefelé – főleg az egyszerű falusiak.

Az egyik ülésen egy kisfiú az anyja ölébe hajtotta a fejét. A nő rátette két tenyerét a hajára és lassan simogatta, hogy megnyugodjon a remegő gyermek. Zakatoltak benne a gondolatok. A terrorista az üléspár mellé lépett, és az édesanya tekintete találkozott az övével. Sötét hajtincsei közül elővillant elszánt, de gyermeki daccal szikrázó szeme. A terrorista végigsimított a géppisztoly hideg csövén (mintha csak amolyan pótcselekvés volna), és megállt. Társai eközben mögé értek a busz hátulja felé haladva a közlekedőtérben, de ő még mindig a nőt nézte. Nem is a nőt, inkább a gyermek bozontos fejét, amit édesanyja ölébe fűrt. Sejtette-e a kölyök, hogy mi történik körülötte, nem tudni. A felszabadító azonban most minden sejtjével rá figyelt. E dzsinn, aki éppen hogy előkészített a dzsungel palackjából, visszabújt csigaházába s eltűnt: a magabiztos terrorista hirtelen elmerült egy réges-régi eseménysor felidézésében. Mozdulatlansága mintha megállította volna egy percre az időt a buszban, bár a szívverések körös-körül iszonytató sebességgel doboltak.

Harminchét éve történt – peregtek az események Párduc szeme előtt. Egy hétéves gyermek, akit addig brit bentlakásos iskolába járatnak egy évig a szülei, kikönyörögte, hogy a nyári szünetben a család együtt menjen el nyaralni. Mivel édesapját az üzlet a trópusokhoz kötötte, így hát itt kötöttek ki a dzsungelben, hat bórond és egy retikül kíséretében, amelyeket három hordár hurcolt a helybeli vezető tanácsait is követve a különböző állomásokon. Annak idején, 1948-ban, hajnaltájt történt az eset. A dzsungel már jó ideje felébredt, a csöndet és a derengő sötétséget széthasító lármák helyét átvette a lüktető, tompa zajok szívdobogása; bár még csak éppen oszlani kezdett a hajnali pára a lombok között. Egy buszon utazott a család, egyedüli fehér emberekként a sok helybéli között. Valamelyik bennszülött az általa is jól ismert sofőrt megkérte az egyik kanyarban, hogy álljanak le, mert le akar szállni, itt van dolga. Ez meg is történt, a tag szede-lőzködni kezdett, amikor a sűrűből ketten a földútra toppanva a busz elé léptek. Oldalukon géppisztoly. Bár csak rongyokban voltak, mindkettőjüknek zöld-vörös csíkos nyakkendője volt. Még hárman léptek elő, és a buszra szálltak végigmérni az utasokat.

A sofőr tenyere izzadt, de le nem merte venni a kormányról. Maga elé meredt, mint aki erősen töpreng, de nem jutott eszébe semmi, csak az, hogy miért, miért, miért... Aztán valaki a hátsó sorokból zokogni kezdett. Lecsúszott az ülésről és a földön kuporgott. Megpróbálta elfojtani előtörő könnyeit, de nem sikerült, egyre erősebb hullámokban, egyre hangosabban rázták, lökdösték a sírás hullámai. A vezértől az egyik géppisztolyos megkérdezte: most mi van? Aztán – mivel az nem felelt – a nevén szólította őt: Rikó, mi van? Erre a főnök hátrafordult és megalázó pillantást vetett a túlbuzgóra. Ekkor esett le a szabadságharcos közlegénynek, hogy nagy hibát követett el. Ezt a hibát azonban nem rajta fogják megtorolni, hanem az utasokon. Ezt is tudta. Vigyorgott. Rikó, Rikó, most mi legyen? Azon a réges-régi reggelen egy gyerek, aki anyja ölében ült, szülei parancsára kinézett az ablakon, föl az égre. Nem merte ráemelni tekintetét a gerillák vezetőjére, bár az még csak a harmadik ülésnél tartott, és ők a nyolcadik sorban ültek. A következő pillanatban a sofőr behúzta a kéziféket, amitől a busz hirtelen megingott kissé. A vezér hátrafordult és azonnal tüzelt. A sofőr koponyája vagy száz szilánkban repült széjjel, az első szélvédő pedig elhomályosodott az ezeryi szilánktól. Kiáltás, vezényszó, sortűz, aztán újra csönd. Nyolc halott. Ennek fele sem tréfa, gondolták a fehér emberek; a kölyköt bebújtatták az ülés alá és egy kabátot terítettek rá. Maradj itt, bármi történik is, és meg ne mocsanj! Egyre inkább remegett anyja simogató keze. A gyerek mukkanni sem mert, engedelmeskedett. Aztán a szülőket és a bennszülötteket is leszállították a buszról, felsorakoztatták őket az út szélén, elszedték értékeiket – néhány balga előzékenyen átnyújtotta óráját, gyűrűjét, azt híven, hogy csak rablókkal van dolguk, és így megmenekülhet – aztán hátrább léptek a legények és tüzet nyitottak. A tag, aki megállította a járművet, a csomagjaival bíbelődött mostanáig, nem volt közöttük; ekkor azonban odalépett hozzájuk és a tetemekre pillantott. És a gyerek? – kérdezte. Miféle gyerek? A fehér gyerek! Elkezdtek keresni a buszon, de ő mintha megérezte volna, addigra halkan kikúszott az ülés alól, és az elhúzott ablakon át a busz másik oldalán kiugrott. Észrevették, de mire kiáltottak, hogy „stop!”, már a lombok között volt. Nem pazarolunk rá golyót! Úgyis elpusztul a dzsungelben néhány óra alatt... – röhögtek. Futott a kölyök, ahogy bírt, ahogy szíve és a lába bírta. Mint egy kis állat. Rettegett,

és a kezénél-lábánál jobban csak a kis szíve kalimpált. A gyerek azonban nem pusztult el. Egy faluba ért, ahol összecsoárdultek a bennszülöttek, mert efféle még nem láttak. Egy gyerek, aki a sártól lucskos, fekete haja kócos, és zöld szeme a fehér bőrénél is rikítóbb volt, mikor a tisztásra ért, megdermedt, és mozdulatlanul állta, hogy szinte centméterekről figyeljék, fogdossák. Sokáig, nagyon sokáig nem emlékezett az előző napon történetekre. Most is csak mintha egy filmre emlékezne. Olyan fehér ember volt, mint akik kiirtották a fél falut, amikor az fellázadt. De csöpp és gyámoltalan. Befogadták. Rejtegették. A faluban néhány évre rá kolerá dült, s akik befogadták, meghaltak. Közben a polgárháború abbamaradt, de egyes területeken rablóbandák garázdálkodtak. Egy ilyen csapat érkezett a faluba, és felfigyeltek a zöld szemű bennszülöttre. Kis Párducnak kezdték hívni. Először csicskásnak fogadták fel, majd harcos lett, tehetséges harcos. Az addigra nagy vagyont összeharácsoló Rikót is ő ölte meg egy ivóban, néhány évre rá. Néhány év elmúltával vezér lett, és azt hirdette a falvakban, hogy az állam elnyomása ellen küzdenek, és csak a gazdag elnyomókat ölik meg. Nem a fehéreket, mert azok már nem éltek arra, csak a gazdagokat. Minden gazdagot. Mindenki azt kapja majd tőlük, amit megérdemelt; ahogy velük viselkednek, úgy viselkednek ők is az emberekkel, mondogatta. Ezeknek a szónoklatoknak köszönhetően rettegésből vagy szimpátiából nem köpték be őket a milíciánál, és amikor a katonaság felvult a lázadókkal szemben, akkor is minduntalan kicsúsztak támadóik markából. A környéken egyre többen álltak be hozzá, így nemsokára rokonai szálak fűzték a csapatot a falvak legtöbbszöréhez. Párduc gyermekei kis, fekete hajú lurkók voltak. Úgy tűnt, a lázadás elharapózik, de a külhoni segítség általában hangzatos ígéretekben merült ki. Elkecserekedtek, és az állam erőszakos megtorlásainak hatására gyűlöletük kibékíthetetlené vált. Közben persze forgolódott a világtörténelem, az eszmék változtak, fakultak, átértékelődtek, de a csapat masszívan tartotta magát a hegyekben és a dzsungelben. A vezér megtartotta a Párduc nevet, és nemegyszer írtak róla a tengeren túli lapok is. A cikkek hangulata persze nemigen izgatta, mivel volt miért küzdenie: a falubeliek becsületéért, az egyenlőségért, általános győzelemért és végső soron a szabadságért. Közben a térségen át új utat építettek, erős katonai biztosítás mellett, és fokozatosan megindult a turizmus is. A hetvenes évektől társasutakat is szerveztek a környékre. Nemrégiben az egyik amerikai állítólag megerőszkolt egy helybeli nőt. Ezt a Csapat sem hagyhatta szó nélkül, és egyébként is, már vagy két éve nem írtak róluk, mondta a Párducnak egy közeli kisvárosban élő orvos barátja. Nem tudják, hogy itt vagyunk, keressük meg és öljük meg az amerikaiakat!

Vége aztán egypercnyi bénult csend után valaki megszólalt: Hé, Párduc, mi van veled? Párduc megrázta a fejét. Leemelte válláról a géppisztolyt. Intett, hogy mindenki szálljon le a buszról. Az anya finoman megrázta a fia vállát, és halkán odaszólt, hogy leszállás. A gyerek felegyenesedett és ránézett a vezérré. Tekintetében nem is igazán félelem, mint inkább a mérhetetlen távolság tükröződött. Ezzel a Párduc éppen azt kapta, amire számított. Tükörképét látta a fiúban, pedig annak szőkésbarna fürtökben omlott vállára selymes haja, és zsebében kis lego-figura lapult. Leszálltak.

A sortűz előtt még egyszer ellenőriztette, nincs-e valaki az ülések között, aztán felálltak öt-hat méterre a halálra rettent emberektől. Néhányan keresztet vetettek, az egyik vörös kendős lány rimánkodott, könyörgött. Mellét mutogatta. A gyerek

ekkor nézett ismét a Párduc szemébe. Szinte azonnal kitépte kezét anyja szorításából, és egy szempillantás alatt eltűnt a sűrűben. Úgyis odavész a dzsungelben – mondták a csapat tagjai röhögve, de a Párduc felemelte a kezét, és utána eredt. Kémlelte a nyomát, a levelek redőit és a talaj tócsáit. Egy percre rá hallotta az út felől a sortűz zaját. Végül néhány hatalmas levél alatt megpillantotta a vacogó gyereket. Egymásra néztek, a Párduc leakasztotta válláról a géppisztolyát és biztos helyre célzott. Kétszer lőtt, hisz biztosra ment, aztán visszasétált az embereihez.

A mosogatógép

Három éve – mesélte nekem valaki zaklatottan – feleségem heves unszolására vásároltam egy mosogatógépet. Nem minden járókelő olyan rendes, becsületes, mint Ön – mondta egy alak, ezért meghallgattam. Ha már ezeknek a kényelem-növelő háztartási gépeknek az ára egyre csak lefelé megy, miért is ne áldoznánk rá egy-két heti bérünket, mesélte, utána ki tudja, mennyi időt nyerünk majd a mosogásra fordítandó idő megtakarításával. Tehát megvettük a csodamasinát. Felhívtam a kezembe kerülő első vízvezeték-szerelő címét, és másnap feleségemmel mindketten izgalommal vártuk, hogy elkészüljön a bekötés. Elkészült. Újabb ötezerből ki is jött. Ezt követően tüntetőleg kidobtam a mosogatórongyot és kijelenttem: soha többé mosogatás, soha többé trutymós-olajos kéz! A gép alig fért be a konyhába, ezeknek a modern lakásoknak a konyhabútorait úgy tervezik, hogy csak akkor tud valaki bővíteni egy-egy elemet a bútorsorból, ha az egészet átépíti vagy az összes szekrénelemet kicseréli egy divatos, új szekrényorra. Kisért ortopéd lett az összeállítás az új jövevény miatt, de belefért a konyhába, az a lényeg. A kipróbálás alkalmával vacsorára elhívtunk néhány embert, hogy egy étkezés után is meg tudjuk tölteni. Éjszaka pakoltuk ki a tányérokat, poharakat, és döbbsen tapasztaltuk, hogy sok folt, maszat, ételdarabka rajtuk maradt. Bosszankodva ütöttem fel a használati utasítást, ahol becsületesen leírták, hogy bizony előmosogatni kell, a dolgokat előblítés után célszerű a masinába pakolni. Még egy menetre visszapakoltuk a mosogatnivalót. Hajnali fél négykor járt le a program, nagy pittyogással, de a kíváncsiság miatt azonnal kipakoltunk a gépből. Tiszták! Másnap karikás szemekkel mentem dolgozni. Késő délután feleségem kétségbeesve hívott, hogy a mosogató eltörte az antik meissenai porcelánokat, a dédnagyanyai örökséget. A használati utasításból persze – jó szemmel – kiolvasható az is, hogy bizonyos törekenységnél finomabb dolgokat ne pakoljunk a gépünkbe, de az elkerüli az átlagolvasó figyelmét. Egy csésze és két tányérka maradt meg a kávékészletből, amiben aznap délután a barátainknak tálaltunk fel. Két hónapig viszonylag jól működött a gép, bár szomorkásan konstatáltam, hogy új mosogatórongyot kellett beszerezni az előmosogatáshoz és a törekeny kristálypoharakhoz, no meg a maradék csészéhez. Két hónappal később kezdett a gép eresztetni. A konyhában mosószeres illatú, de félig olajos tócsa gyűlt a mosogatógép előtt. Feltöröltük, de a program lejártá előtt újranőtt. A szigeteléssel van gond, felhívtam hát a kereskedőt. Az a szervizbe irányított, ahol azt mondták, hogy hozzam be a gépet, vagy ha kiszállnak, akkor a kiszállási díjat mindenkép-

pen ki kell fizetni. Nem tudtam becipelni a monstrumot, így hát feleségem másnapra szabadnapot vett ki és várta a szerelőt. Az meg is jött, elfogadott egy kávét, bár két perc alatt konstataulta, hogy be kell szállítani a masinánkat a szervizbe. Nem nyelhetett be a gép valami darabos ételmaradékot? – gyanakodott a szerelő. Hatezerötszáz volt a vizit. Mindegy, garanciális, gondoltam, és szombaton beszál-lítottam délelőtt a szervizbe. Felvettek egy hosszú adatlapot, mindenféle oda nem illő kérdéssel, és bevették egy nyugta ellenében a kicsikénket. Egy hét múlva kel-lene érte jönni, mondták. Hamar eltelt az egy hét – addig külön vödörben gyűjtö-gettük a mosatlant. A szervizben meglepetésemre azt mondták, hogy rosszul lett bekötve a gép, túl kevés vizet kapott, attól terhelődött a rendszer, és a nyomás-különbség okozott az ajtónál szívóhatást. Na és? Ezért már nem garanciális: ki kell fizetni a javítást – harminchétezer forint. Na nem, két év garancia jár a gépre, az azt jelenti, hogy ingyenes. Dehogy, felelték udvariasan. Csak akkor, ha a saját sze-relőjük köti be, de nálunk, ugyebár, az adatlap szerint is maszek szerelő csinálta. Mikor hazaértem, dühödten felhívtam a szerelőt. Az azt felelte, hogy ilyen hülye-séggel akarták magyarázni a gyári hibát?! Neki állt feljebb: hogy képzelem, hogy őt mószerolom, ez gyártási hiba, még egy amatőr ezermester is tudná. Csak én nem. Mit tudok én?! Egymásra mutogatnak, gondoltam, de majd én túljárok az eszükön. Ügyvédhez mentem. Először egy órát tárgyaltunk, elküldött, hogy hoz-zam el a szerződést, jótálló-levelet, műszaki leírást, és kért ötvezret. Egykettőre összeszedtem a papírokat, és visszamentem. Két órán keresztül beszélgettünk, megnézte a szerződést, a jótállási füzetet, és kért tízezeret. Szakértő kell, a használati utasítás, a kapcsolási és műszaki rajzok, a bekötés megvizsgálása és a töb-bi és a többi. Harmincezerért ki is jön és megírja; igazságügyi szakértő, a bírósá-gok is foglalkoztatják. Jó. Kifizettem, és másnap én maradtam otthon. A szakértő értelmes ember volt, fényképezett, mért, jegyzetelt, aztán elmentünk a szervizbe, megnézte a gépet, ott is jegyzetelt. Nyugodjak meg, mondta. Egy hét múlva hat oldalon foglalta össze az esetet, leírta, hogy a beszereléssel volt a gond, a vizet kell perelni. Először felszólította az ügyvéd levélben, semmi válasz. Az illeték hét-ezer forint volt, a keresetlevél elkészítésére az ügyvéd negyvenezeret kért, de le-vonhattuk belőle az eddig neki fizetett tizenötezeret. Kiszámoltam. Jó, mehet, csak legyen már vége a huzavonának. A tárgyaláson meghallgattak, kérdezték, hív-tam-e azóta más szerelőt. Dehogy. Láttá-e szakember a terepet. Igen, az igazság-ügyi szakértőnk. Rendre intettek: csak az az igazságügyi szakértő, akit maga a bíró rendel ki, a szakvéleményem nem szakvélemény, csak egy szakember véle-ménye. Ki kell rendelni egy másikat, ötvenezerért. Befizettem a bíróságon, a nyugtát beküldtük. Az ügyvéd ismét elkért harmincezeret – tárgyalás, beadványok, levelek. Kedvezményes ár. A gép ezalatt a szervizben maradt. Gondoltam: én ugyan nem fizetem ki, ha egyszer nem az én hibám. Három hónapot vártunk a szakvéleményre, ekkor már másfél éve nem volt mosogatógépünk. Furcsa mó-don számomra értelmezhetetlen maradt az igazságügyi szakértő irománya. A bi-zonyossággal határos valószínűséggel a bekötés nem okozhatta az adott meghi-básodást, de a használat során sem állítható olyan károsító magatartás, blablab-la... Most mi legyen? A szerelő nem fizet, mondta az ügyvéd, el kell állni a kere-settől, fizetni húszezeret az ellenfélnek perköltségre, és a gyárat kell beperelni. Hiszen én rögtön ezzel kezdtem, feleltem, de a mi szakértőnk szerint éppen for-dítva volt. Csakhogy ő nem látta a maga adatlapját, amit a szervizben kitöltött,

uram! Én csak az igazat írtam abba is, és ugyanezt vallottam a bíróságon. Felmondtam a megbízást és otthon duzzogtam két hónapig, majd egy másik ügyvédhez fordultam. Az nagyon kedves volt, ugyan csak a gyakoromokát bízta meg a lebonyolítással; így csak felébe kerül, mondta. Huszonötzetret kér az elején, a többit a végén. Jó. Újabb per indult. Már az első tárgyaláson meghallgattak, el is húzódott, addig az autómra rátették a kerékbilincset, mert a parkolóórát húsz perccel lekéstem. Tizenöt ezer forint volt a levétele és másfél óra. Visszamentem a tárgyalóhoz, de az ügyvédek már nem voltak ott, a terem zárva. Felhívtam ezért a gyakoromokot délután az irodájában, amikor is kibökte, hogy vesztettünk. Az hogyan lehet, kérdeztem, hiszen az előző bíró azt mondta, hogy nem a szerelő volt a hibás, hanem a gyár. Lekéstük a szavatossági határidőt, mondta. És akkor miért indítottuk a pert, kérdeztem, amire ő azt felelte, hogy megpróbálta, hátha nem veszik észre. Hétezer illetéket kellett fizetnem, és tízezeret az ellenfél ügyvédjének. Ráadásul engem kötelezett a szerviz viszontkeresete miatt a bíróság fizetésre. Hát ez baromi jó, mondtam, menjen a fenébe. És leraktam a telefont. A mosogatógép pedig még mindig nem szuperált, üres helyét eleinte egy virágcserep foglalta el, majd egy kis polcot vettünk, hogy kitöltse a hézagot. Lassacskán kifizettem az ára tripláját fölösleges költségekre, és még mindig nem vihettem haza. Ki tudja, mi történt vele, gondoltam, felhívtam őket. Már éppen értesíteni akartak, mondták, a szervizszerződés általános feltételei értelmében, ha három évig nem fizetik ki a javítás költségeit és díját, akkor eladják a dolgot és abból vonják le a költségeket. Mivel egy hároméves, javított mosogatógépet nem vesz akáarki, ezért csak húsz-ezerért tudták értékesíteni, ugye lejönnek még a kamatok és a tárolási díj is, meg hozzáadódik a perköltség, a tartozásom tehát még harminckilencezer-hétszázötz forint. Az több, mint amennyibe korábban a javítás került volna, mondtam, hát ne vicceljenek velem, hol a gépem?! Nem tudják, a vevő már elvitte. És ki volt a vevő?, kérdeztem. Nem árulhatják el, az internetes árverési hirdetésre jelentkezett. Minden szabályos volt, végrehajtó felügyelte, bonyolította. Na, remélem, az a titkos licitáló megvette húsz-ezerért az én nagy-nagy szerencsémét is, és leraktam a telefont. De vajon hova is lett a régi konyhabútorunk? Mert így, foghíjasan ez az új konyha elég otromba látványt nyújt, jó lenne valahogy visszaszerezni a régit – és a mosogatórongy is csak egy százas.

Hogyan lépünk át az időtlenségbe

Meglátta a felszálló és kidurranó szappanbuborékok arcát: mosolyogtak, féltek, acsarkodtak és szerettek. A tábortűz mellett egy vándorkereskedő gyermeke fújta rendíthetetlenül a buborékokat, és azok a forró levegővel együtt, remegő fénypöttyökként röpködtek föl a sötétlő magasba. Ezen az estén Naszreddin Hodzsa, a híres, furfangos bölcs és tréfacsináló, jóságos tolvaj tekintetét a buborékok magasba vitték; csöndben figyelte, amint a csillagok lassacskán sakkoztak az égen. Kikerülték egymást hosszú pályájukon, vagy épp kioltotta a fényesebb a halovány

nyabbat, azután továbbkúszott mind. Tücsökmuzsika és éjjeli vadak suhanása hallatszott idelentről.

Tűz égett egy nem túl távoli dombon; néhányan körülülték, alakjuk lobogott, szavaik a némasággal viaskodtak. Narancsillat és füstös sült hús szaga lengett a levegőben, míg a szomszédos olajligetek hallgatag lombjai bólogattak. Ágaik árnyékokat gyűjtöttek az árnyakra, hogy eltakarják a tigrisfoltos talajon derengő kócos fűcsomókat. Egy-egy felhő a hold szigetén megpihent, majd továbbindult délre, amerre a nagy építmények hazája van. Langyos szellő sóhajtozott szinte észrevétlenül.

Hodzsa a hátán feküdt, egy fűcsomóra támasztva őszülő üstökét, melyben megannyi ötlet kirakodva horgonyzott már, s most mámoros szunnyadással pihentek alkotójuk agyának kikötőjében. Mintha kikötő volna, amely a sötétségből lomhán előhullámzó végtelen tengert figyeli, úgy nézte Naszreddin a csillagoktól átluggatott égboltot. A szekéren, néhány méterre onnan, zizegett a szalma valamilyen apró állat körül, amely lélegzetvisszafojtva leste a fűben fekvő alakot, mozdul-e; nem mozdult a veszélyes embertömb, így aztán lopva továbbssurrant a szalma közt. Billegett a hold, feketén gyűlte a bogvók a bokrokon, és a levelek szeméi rácsukódtak önnön hajlatukra. Színtelenül és szótlánul üdvözölték egymást a harmatcseppek, szórakozottan keringett egy-egy éjszakai rovar a tűz felé, és a Föld nagy, szőrös hasára fektetve hegyláncoktól ráncolt két kezét, süketen bóbiskolt a harangöblű éjszaka mezőin. Szígtelenen, nyugodt vízzé vált a világ, a gondolatok a sötétben búvárkodtak. Későre járt. A Nap épp alattunk van, gondolta Hodzsa, hisz melege átsugárzik a feketéslila földön. A távolságok pengéi széjjelszabdalták a tereket Feztől Bagdadig, Szamarkandtól Kairóig és Sztambulig; a megmaradt darabkák mozaikjain rózsailatú magány bugyogott elő minden ember álmából.

Naszreddin Hodzsa, elfeledve tegnapelőtti kényszerű távozását Khinesszir városából s hogy azóta tizenöt-húsz martalóc lesi nyomát, boldogan nyújtózott el Allah szent ege alatt. A vérdíjról sem tudott, s a távollétében meghozott halálos ítéletről, hogy őt bárki bárhol és bármikor megölheti, sőt, hogy a tettes jutalmat érdemel. Hiszen éjszaka kinyílik a Föld ablaka az érthetetlen messzeségek tájaira, és a Szíriusztól a Vénuszig beláthatók elérhetetlen partjaink.

Tegnapelőtt alkonyatkor egy kereskedővel és kislával hozta össze a sors az úton, együtt folytatták vándorlásukat nyugatnak. A férfi eleinte színes leplekről mesélt neki, aztán, mikor látta, hogy nem vevőféllével van dolga, egy ideig némán rótták a kilométereket, hátuk mögött a megrakott szamár bandukolt, Naszreddin pedig az oldalán vitte minden holmiját. Aztán este a fáradtságtól először hamar elaludt, de nyugtalan forgolódással telt álma. Másnap, tehát ma délután négy der-vissel találkoztak az Eszfahánba vezető úton. Azok ülnek most távolabb a dombon a tűz körül. Az egyik éppen feláll, pokrócot dob a földre és elnyúl rajta. A többiek is hajladoznak már, mint az érett búza szára; aztán, mikor a tüzet széjjelkotorták és szikrákat vetve belecsitult parazsa a földbe, a végleges sötétség pattant széjjel. A lopakodva közeledő lépteket már Hodzsa sem hallotta, addigra ő is elhajózott egy másfajta égbolt még mélyebb messzeségén.

Egy környékbeli pásztor akadt rá végül is a három széjjelszabdalt, szanaszét heverő tetemre (bár a legyek már előtte meglelték őket). Téglaszürkére száradt vérük porral vegyülve fedte kővé dermedt tagjaikat. Forró, remegően világos nappal volt, görcsösen olvadt szét a pásztor kutyáinak vad csaholása. Másnap este

Khinesszir városában tizenkilenc vérdíjat osztottak szét. A siker emlékére falucskát alapítottak „azon” a helyen: Hodzsakartakh ma is látható valahol keleten, Kharand és Bukhtakh városai között a hegyekben. Büszke és kemény emberek földje az. Néhányan persze nem hiszik, hogy Hodzsát azóta többen is látták erre-arra, amint ajándékozott, ellopott egy ökröt egy varjú segítségével, vagy épp szétosztotta egy álszent zarándok teljes vagyonát a szegény falusiak között. Egy gyakran felidézett történet szerint pedig a vérdíjra éhes üldözői elől útítársaival együtt egyszerűen eltűnt a távoli, sziklás hegyek között a porfelhőben, mert – négy dervis is tanú rá – valahogy észrevette, hogy katonák közelednek; így azok hoppon maradtak – hála legyen érte a Mindenség Urának!

Giotto reinkarnációja

Utcagyerekek különösen érdekes, egyedi stílusú freskómaradványokat hoztak be a minap egy műkereskedő irodájába. Ő kezdett nyomozni, mi történhetett. Alaposan utánajárt az esetnek. A biológia csodálatos kiismerhetetlensége vagy egyszerűen a genetika fintora révén ötvenegy éve egy fóti házban újjászületett Giotto. A genetikai térkép különös egyezése folytán nem csupán külső megjelenésében, hanem tehetségében is a nagy Mestert idézte hősünk. Talán lettek volna, akik jobban örülnek Caesar vagy Napóleon reinkarnálódásának, esetleg Leonardo da Vinci hadigépész-zsenijét látták volna szívesen így az évezredforduló közeledtére, de lett, ahogy lett. A szerény Giotto érzékeny ecsetvonásai hamar kiütköztek a fiún, aki az ötvenes évek iskolai rajzversenyein sorra nyerte a díjakat. Azt, hogy ő valójában Giotto, senki sem tudta, legalábbis egyelőre, azonban tehetséges embernek tartották szülei, tanárai is. A merengő kiskamaszt egyszer a társai szülőszemekkel dobálták meg, hogy felocsúdjon álmodozásából – alig kommunikált valakivel. Rajzai a tantermeket lassacskán betöltötték. Később mégis gépészmérnöknek ment – szülei szerint ott is nagy szükség van a rajztudásra –, hogy aztán jó szakmája legyen és eltarthassa még meg sem ismert feleségét, majdani gyermekeivel egyetemben. Ez persze Giotto számára mellékes, sőt, szinte nevetséges szempont volt, azonban a tisztelettudó kamasz fiúnak esze ágába sem jutott ellenkezni azzal, amit mindenki más vallott – hiszen azt remélte, hogy festeni tud majd emellett is, és rajztudását haszonnal kamatoztathatja. Nem szokott le a festésről, sőt egyre megszállottabban alkotott. Műveit harminchét keserves éven át készítette. Eleinte kifestette a szülői házat, majd a család szinte minden tagja kapott egy-egy képet valamelyik falára. Mivel a korszellem a hagyományos „istenhívőséget” mereven ellenezte, a kéttornyos fóti templom közelébe a fiút nem vitték el. Az úttörőbálokon és KISZ-gyűléseken Giotto unatkozni látszott, és semmilyen érzelmet nem táplált a kommunizmusmal kapcsolatban – egyszerűen hidegen hagyta az egész. Létezik ez is, gondolta később, huszonhat évesen, és elpusztul ez is, mint minden eszme. Elvonul, mint a balatoni vihar. Ezt a közömbösséget azonban nem tette közkinccsé, mivel kellően zárkózott volt ahhoz, hogy gondolatait ne kinyilatkoztasson, hanem halovány színek és finom szituációk keretében érzékeltesse. Így azonban mindenki számára csak a fotóalbum érdekes

kiegészítőjévé váltak a képei, hiszen témái családi témák, allegorikus jelenetek és egyszerű tájak együttese volt. Emlékszem, mesélte valaki, az elvált Mária néint egyszer narancssal a kezében festette meg – csak hogy a színhatás meglegyen és az elvágódó nőt ezzel ábrázolja. Akkoriban a szegény asszony már három évtizede nem evett déligyümölcsöket. Kinevettük. Töprengő fiatalember lett belőle, aki munka után hazamegy, és képes három órán keresztül bámulni valamit egy fröccs mellett. A család azonban felnézett a korosodó agglegényre, aki a gyárból hazatérve ecsetjeit tisztogatta, csoportosította és egy deszkatákolmányra helyezett lepedő mögött alkotott, de ahány nagy ember látta a műveit, mind csak hümmögött. Különcnek tartották, de nem zseninek. Az alakok görcsös tartását, a sematikus, halovány színvilágot kritizálták, néhányan szóvá tették, hogy Lenin és Marx szellemisége hiányzik ahhoz, hogy életre keltse az alkotásokat. A tanácselnök kezét rázott vele és közölte: igen szép hobbija van. Értékelte, hogy mindez nem megy a munkája rovására. Némelyek kikapcsolódása erősen destruktív – magyarázta. Nem volt Giottónak ambíciója, még kiállítása sem, a falakat nem tudta senki elvinni a helyükről, ő pedig „megrendelést” csak a rokonoktól és a környékbeliektől kapott (bár egyszer Miskolcra is elhívta alkotni a másod-unokatestvére). Szerette, ha a témába nem szólnak bele, de egy-két kérés – kimondatlanul is – meghallgattatott nála.

A helyi plébános harmincnyéves korában kereste meg, hogy alkosson neki valami szépet a sekrestye falára. Giotto szomszédja hozta össze őket, aki maradi eszméket vallott, és még a gyerekeit is hittanra járatta. Korábban Giotto nem találkozott az atyával, hacsak a boltban nem, de ott is elmentek egymás mellett, mint két idegen. Giotto – akárcsak a kommunizmust – a kereszténységet is múltó rosszulnének tartotta az emberek szívében, ebben a kérdésben osztozott szülei makacs elutasításában, mivel amit tudott róla, tőlük tudta. Nem érdeklődött olyasmiről, amelyet elleneztek. Azonban nem is gyűlölt senkit, így hát elvállalta a feladatot és nekilátott a munkának. Tudta, hogy örülne a plébános, ha legalább egy szent is rákerülne a képre, azonban Giotto ragaszkodott elveihez, csöndes hitelensége rendíthetetlen volt. Nagy falfelület lévén a freskó lassan készült, és ugyebár újra is kell vakolni. Ahogy kitudódott, hogy Fótton mi készül, a tanács két munkatársa elbeszélgetett Giottóval valamelyik este, és bár meggyőződtek róla, hogy nem a katolicizmus vezérli, jelentésükben megírták a központba, hogy jobb vigyázni vele, mert lepaktálhat a nép ellenségeivel. Ettől kezdve – bár senki sem bántotta – a hivatalos művészkörök elfeledték, és mivel csöndes lény nem volt művészcsoportba való, a földalattiak meg sem találták. Talán el is utasította volna azt a fajta életformát, amit a tiltott tábor pezsgése, lelkesedése és állandó tivornyája jelentett. Most, hogy nemrégiben meghalt, és a családban a lakásfelújítások miatt sorra bevakolják a képeit, egy pillanatra úgy tűnt, még felfedezhetik őt. Azonban a két rajztanár, akiket a család becsületesen kihívott a képrombolás előtt, azt mondta, hogy a művek kissé ridegek, hiányzik belőlük a szellemiség, a művészi tartalom. Pedig a rokonai tudták, hogy hozzátartozóit kívánta igazabban ábrázolni, mint a valós képük, és festőibben minden fényképnél. A két-három évtizedes művek restaurálása azonban nem érte volna meg a magas költséget, így senki sem tartotta meg őket. Egy fényképet őrzök a régi nappalimban lévőről, de már az is fakulóban – mesélte Lencsi bácsi. Meg aztán a kávé is ráfolyt egyszer; attól még látszik szerencsére, csak egy folton barnás.

Néhányan emlékeznek, hogy a plébánián annak idején valami különös érzés fogta el Giottót. Ezt rokonai megéreztek rajta, a falubeliek pedig – akik azért pletykáltak a különöcs figuráról – azt rebesgették, hogy ez lesz a fő műve. Azonban mintha szélcsendbe került volna vitorlása a nyílt tengeren, nem tudott mihez kezdeni. A töprengés először idegességbe, majd görcsös vázlatkészítésbe csapott át, egymás után rajzolta a később kifestendő falra a figurákat, épületeket, de valahogy egyik sem tetszett neki. Az is zavarta, hogy időről időre beszűrődött a templomból a misék zaja. Leblokkolt. Egy ízben még Szent Teréz formába öntésével is megpróbálkozott, de aztán kitörölte azt is. Pózólásnak érezte, mert tőle idegen volt; ezért átgondolta a terveket, átrajzolta a vázlatokat. Minduntalan újra és újra kezdte. A sok variáció elkészítése után rádöbrent, hogy nincs megfelelő témája a műhöz. Szerénysége meggátolta abban, hogy ezt durván közölje. Egyszerű indokot talált, a falfelületet bemázolta fehérre, és elnézést kérve elbúcsúzott az atyától. Giottónak azonban lelkiismeret-furdalása lett az ügy miatt. Legalábbis alkatra megváltozott – még zárkózottabb, mogorvább lett. Kevesen tudják, sőt, talán senki sem tudja, hogy ez idő tájt Giotto a lakásában új műbe kezdett. Tétován állt neki, az egyik óriási szekrényt húzta el, a mögötte lévő falfelületet festette meg. Ha bárki látta volna, földbe gyökerezik a lába. Az Utolsó Ítélet volt a téma. Először csak egy kezet festett meg, az Ítélező Jézus karját, aztán felvázolta az egész képet, zsúfolásig alakokkal, jelenségekkel. Szentek, próféták, Krisztus és az Atya, kárhóztok, szörnyek, angyalok tolongtak a képen, ami mégis zseniális volt – valljuk be, az egyetlen igazán tökéletes műve. Éjszaka festett, nappalra mindig visszahúzta a szekrényt, nehogy lebukjon. Ezért aztán az alakok, a színek a pislákoló hatvanas izzó fényénél és egy gyertya mellett mutattak a legjobban. Nem tudta befejezni ezt a művet sem, furcsa bizsergést érzett, és néha még imádkozni is próbált előtte. Szerzett egy Bibliát (titokban, nyírségi barátain keresztül), és olvasgatni kezdte. Ettől új ihletre kapott, és egy másik szekrény mögött új műbe kezdett: az angyali üdvözlötet kívánta megalkotni. Lendületet kapott, szárnyalt a tehetsége. Újabb tökéletes mű kezdett kibontakozni. De ezt a szekrényt is mindig visszahúzta a falhoz nappalra, és senkinek sem szólt a dologról. Talán szégyellte. Félt is. Ez idő tájt ismét meglátogatta őt a két pártember. Nem tudni, hogy a Giotto által szerzett Biblia nyomára akadtak-e, vagy egyszerűen rutinellenőrzés volt, de fellekeresték. Szó volt erről is, arról is, a fickók nézelődtek. A szekrényeket szokta tologatni? – kérdezték Giottót, a parketta kopáscsíkját figyelve. Nem. Egymásra néztek és kisvártatva távoztak. Giotto pánikba esett. Még aznap lekaparta a falfelületeket, a vakolatot összegyűjtötte, újravakolta a falakat, és le is meszelte a két alkotás helyét; a Bibliával együtt eltűzelte a színes vakolatdarabokat egy grundon. Aztán hazament és zaklatottan aludt egész éjjel. Másnap azonban nem jöttek pártemberek, nem jött a fekete autó sem. Sokszor látták Giottót annál a bizonyos üres teleknél kószálni, még évek múltán is. Olyankor könnyes volt a szeme. Kádár Jánossal egy napon halt meg. Élete utolsó három évében mindennap beült a templomba. Egyesek szerint imádkozott: a műveiért, esetleg a műveitől kért bocsánatot. Aztán két évtized elmúltával azon a grundon egy lapos rúgás következtében kifordult néhány vakolatdarab. A gyerekeknek megtetszett, és bevitték egy műkereskedésbe megmutatni. Azóta kutatják, hol is lehetnek még az alkotó művei.

A jelentés

Egy átlagos magyar ember – valamelyik amerikai tudományos csoport kimutatása szerint – naponta negyedórával rövidíti meg a Föld élővilágának várható élet-tartamát. Állítólag. A földi élet várható (hátralévő) időtartama ugyanis – úgy tűnik – rohamosan csökken (lásd Freeman 2008: 334. old.). Nocsak. És miért pont a magyar emberek gyilkolják a Földet? Na mindegy. Ha ugyanis osztunk-szorunk, mondja a jelentés, felkelünk, megnyitjuk a csapot, mesterséges szappan, ivó-vízfogyasztás a mosdásra, kibontjuk a nejlonba, műanyagba csomagolt étkeket, megesszük a sok mesterséges színezéket, ízfokozót, stabilizátort, amit ugye-bár aztán másnap reggelig vissza is adunk az anyaföldnek valamelyik WC-ben (hasonlóan a mesterséges tápon tartott állatokhoz), a reggeli közben persze kidobjuk a csomagolást, műanyag flakonból töltünk egy kis vizet, műpor-kávét szűrőcsőlünk, aztán ózonromboló dezodort fújunk magunkra, beülünk az autóba, pöcc-röff, kipufogó, gumikopás, műanyag alkatrészek, elmegyünk bevásárolni, ahol műanyag zacskókba csomagolnak minden félig mű ételutánzatot és cse-csebecsét, mérgező kemikáliákkal kenjük magunkat, lakásunkat, és a többi és a többi egész estig, amikor otthoni elektromos készülékeink felélednek, szívják és ontják a sok-sok káros sugárzást. Így ír a jelentés rólunk. Csak éjszaka vagyunk többé-kevésbé gazdaságosak – mondják. De az esti sörösüveget is persze a kuká-ba dobjuk, pedig nem bomlik le, a szelektív hulladékgyűjtés Magyarhonban még szinte science fiction. És a szeméttelpek, a kidobált holmik egyre gyűlnek; no meg a játékaink és a gépeink is, egyszóval csupa veszélyes hulladékot termelünk. Ráadásul el tudta követni ez a meggondolatlan kis nép azt is, hogy gazdagodik, egyre több pénze van vásárolni, enni, felhalmozni, ami azt jelenti: kidobni, még gyorsabban termelni az örök szemetet. A helyzet tehát a jelentés szerint romlik. A Föld élővilágához mindezzel a magunk részéről úgy járulunk hozzá, hogy élünk minden percével elveszünk néhány tizedmásodpercet a Földtől.

A jelentés persze megoldásokat is javasol – szigorúan elméleti síkon. Egyik megoldás persze az lenne, ha visszafordulnánk, és kitiltanánk minden autót, minden élelmiszercéget, műanyagjáték-gyártót, megszüntetnénk a rádióadásokat és a repülőjáratokat; visszaadnánk a természetnek az ország kétharmadát. A másik megoldás az lenne, írja a jelentés, ha beletörődünk a folyamatba, a harmadik az, ha egy csomó pénzért „tisztább” környezetet teremtenénk, vagy betiltanánk a le nem bomló és a mérgező dolgokat, vagy pedig úgy felemelnék az árát, hogy az adókból maradjon pénz méregdrágán visszafordítani az előállítás környezetbarát anyagokká. De ehhez Amerikának és a fejlett világnak kell áldoznia ránk, és ráadásul túl sokat. A negyedik megoldás, az ötödik, a hatodik, sorolják, sorolják a lehetőségeket. Egyik sem tetszik igazán.

Az utolsó lehetőség – persze ezt nem támogatja a jelentés, de számba veszi –, hogy kinyírnak minket, és ezzel meghosszabbítják a Föld élettartamát meghatározott számú évvel. Fejenként és életenként harmincöt perccel. Az egyébként igen jámbor lelkületű Gábor barátomat ez a lehetőség valahogy felháborította. Emlékezteti „valamire”, mondta, és elhatározta, hogy utánajár a dolognak. Először is az interneten – megjegyzem, annak a használata is kész katasztrófa a természetre nézve – utánanézett, hogy kik írták a cikket. Angol nevek, egy francia vagy francia

származású, és két német. Csupa fejlett nemzet. Sehol egy elérhetőség, mesélte Gábor, ezek az urak vagy nem is léteznek, vagy csak bujkálnak a világ elől. Aztán három hét múlva lelkendezve mesélte, hogy az egyik híres Cambridge College válaszolt neki e-mailben, hogy tudják, ki az egyik illető, náluk tanít környezetgazdálkodást, megadták a drótpostacímét is, úgyhogy a nyomozás folytatódhat. Kíváncsian vártam a fejleményeket.

Gábor első kérdése az volt, hogy miért pont a magyar embereket szúrták ki arra, hogy pellengérré állítsák eshetőleges szándékú gyilkosságát a földi élettel szemben. Nem válaszolt az ürge. Aztán Gábor megkért arra, hogy hadd írjon az én „szabad drótposta” címéről egy levelet neki, más hangnemben. Először is úgy kezdte, hogy nagy csodálója a munkásságának, és kérdezi, hogyan lehet további kutatási projektet megrendelni. Erre jött válasz. A kutatócsoportba a megrendelő is delegálhat egy kutatót, de a tagokat ő maga, PhD Samuel O. Show professzor választja ki. Persze egy ilyen kutatásnak ára van. Természetesen, válaszoltuk innen. Na, gondolta Gábor, most jött el a puhatólózás ideje, és rákérdez az ominózus jelentésre: nagyra értékeli a munkát, írta, a minap is olvasott egy kimutatást a magyarokról, hát hogy az milyen alapos, blablaba. Na szóval, írta Gábor, egy ahhoz hasonló szeretne csináltatni, ha lehet, a Földön élő tanárokról. A professzor jó ötletnek tartja ezt a fajta megközelítést, egy héten belül készít egy költségvetés-tervet és megmondja, mennyi előleget kellene utalni a kutatási szerződés megkötéséhez. Jó. Egy utolsó kérdés, professzor úr, miért is pont a magyarokról szólt a kimutatás, csak kíváncsiságból, ki választotta pont ezt a kis népet. Egy nap késéssel jött a válasz, hogy magyar médiakörökből kaptak állami felkérést a munka elkészítésére, ha a szerb tévé adott volna ilyen megrendelést, akkor most a szerbek Föld-gyilkolásáról olvashatnánk. Bizonyára preventív sokkterápia-ügy van a háttérben, de ez nem az ő kompetenciájuk. Ennyi az egész. Most is egy kicsit hasonló projekt fut például az írekről. Egy hónap múlva jelenik meg hivatalosan. Aha, mondta Gábor. Szóval megrendelés. Mit csodálkozol, mondtam neki, csak nem képzelted, hogy önszorgalomból néhány nagynevű kutató kiszúrja a magyarokat, aztán ír huszonöt oldalt, hogy miért kell minket kiirtani?! Gábor elmerengett. Most mit írjon ennek a pacáknak Angliába? Megkérdezte hát, hogy miért nevezték amerikai kutatócsoport-jelentésnek azt a bizonyos művet. Válasz: a francia nevű és a két német nevű, továbbá Nick professzor amerikaiak; többségében odavalósi mind, de ha zavarja a megrendelőt, Európában is találni megfelelő embereket...

Egy hetet vártunk és jött a költségvetés. Hétagú bizottság esetén – és további ötven egyetemista hangyszorgalmú munkája mellett – a mintegy százezer karakter hosszúságú jelentés elkészítése kétszázhetezer-nyolcszáz angol font. A tíz százaléka előre kell, foglaló gyanánt, a szerződés-kötéskor további ötven százalék, és a megrendelő országától függően vagy banki letétbe kell helyezni a fennmaradó összeget, vagy – amennyiben legalább tíz éve EU-tag az adott állam, illetve Japán és az USA esetén – elegendő a jelentés kézhezvételekor fizetni. A szerződés harmincnégy oldalas tervezetét szintén mellékeltek. Azonban a professzor kéri, hogy pontosítsuk a témát, mert ez túl általános.

Gábor tajtékozott a dühtől. Százmillió forint egy ilyen baromságra?! Na, kitalál majd egy frappáns témát, mondja, csak poénból, abban aztán nem lesz köszönet. Meg is írta, hogy a téma: az Európai Unióban dolgozó egyetemi és főiskolai

professzorok internet- és számítógép-használatának hatása a földi élet várható élettartamának csökkentésére, egy óra internethasználat egységében. Kérem – írta –, adjanak lehetséges megoldási javaslatokat (elméleti síkon). Nem jött több válasz a professzortól, hamarosan az e-mail-címe is megváltozhatott, mert utána a korábbi címről visszajöttek a küldemények – nem található cím megjelöléssel.

Tegnap éjszaka azonban nagy dörömböléssel vendégeim érkeztek. Rendőrök. Négyen voltak, és azt mondták, hogy menjek velük, az interpol nyomozása ügyében jöttek, feljelentettek engem Angliában, mert a számítógépemről felhaborító felkérést tettem egy kutatásra, úgyhogy velük kell mennem. De hát miről van szó? A diszkrimináció és az intolerancia szavak gyakori használata mellett elmagyarázták, hogy én burkoltan az EU-s értelmiség kiirtására vonatkozó felkérést tettem interneten keresztül – ötévi szabadságvesztés az alapeset ilyen ügyben, mondták. Az őrszobán aztán adtak egy számítógépet, hogy írjam le a vallomásomat. Köt a titoktartás, ráadásul miért adjam fel Gábor barátomat. Így hát elkezdtem érdeemben védekezni és felhívtam egy ügyvédet, lássa el a védelmem. Nem vállalta.

A következő pályázó

„Ha kétszáz évvel ezelőtt éltem volna ugyanezekkel a tapasztalatokkal és tudással, az életemről szóló híradások mára bekerültek volna a középiskolai tankönyvekbe. Ha száz évvel ezelőtt éltem volna ugyanezzel az aggyal és tudással, messze földön híres újságíró vagy tudós lehettem volna anélkül, hogy bármit másként kellett volna csinálnom, mint így, most, a saját koromban és életemben. Lám, most mégsem ismer szinte senki, mert tudásomat mindenki tudja. Itt van, ezek a maga szavai! Csak azt felejtí el: ha háromszáz évvel ezelőtt él, megégetik...” Nem egészen így érzem. Egy borgőzös hajnalon talán mondhattam hasonlót, de csak a pillanatnyi kiábrándultság miatt. „Miért, nem szeretné, hogy ismerjék?” Inkább hogy elismerjenek: ne kopjon bele életem a sötétségbe. „Végül is igaza van. Képzeljük csak el magát egy korábbi korszakban. Először is tud deriválni, integrálni, ismeri a hatványozás szabályain túl a kvantumelmélet alapjait és a relativitáselméletet, elméletben tudja, hogyan kell lézert vagy hologramot készíteni, és saját könyvtárában olvasta el a világirodalom kétezer gyöngyszemét, szépirodalmat az ókori szerzőktől máig, Indiából, Amerikából és persze a változatos európai kultúrkörből.” Olvastam sok mást is. Afrikai rítusok leírását, utazók élményeit, útikönyveket, és kedvenceim a térképek. „És persze ismeri a világtörténelmet, amiből jelesre érettségizett, előadásokat tartott. Ezek a magyarországi tanulmányai – szemben mondjuk az USA oktatási rendszerével – tényleg jelentenek valamit, nem csupán Washington és Lee tábornok nevét ismeri, hanem mondjuk Tanakáét vagy Ptolemaioszét is. Ugye?” Mondjuk. Vagyunk így egypáran. „Kérjük, ne másokról beszéljen, hanem magáról!” Rendben. Nos, a gimnázium után, amelyet tehát valóban kitűnő eredménnyel végeztem el, politikai okból kizártak az egyetemről. Mellesleg ekkor volt a rendszerváltás, amiből aktívan kivettem a részem. Az egyik új párt alapító tagjaként sok tüntetésen vettem részt, egyszer le is tartóztattak, többször megverték a rendőrök. Barátaimmal akkor úgy éreztük, történelmet csi-

nálunk. „Így is volt, de olyasmiről beszéljen, amiről nem tudunk! Nem ezért hívtuk be ide.” Ezt követően díszhalakkal kezdtem kereskedni, tenyésztettem is őket; busás haszonnal értékesítettem mindet Ausztriában és Németországban. Főleg szumátrai díszmárnával, kubai sügérrel és gurámiikkal foglalkoztam. De hamar meguntam, és így Szarajevóba utaztam pincérkedni, csak hogy megismerjem a világot. Közben persze írtam, ami máig a fő hivatásom. Fél év múlva kitört a háború, és csak nagy kerülővel jutottam haza. Ezután iratkoztam be a jogi egyetemre. „Maga különböző nőkkal élt együtt, és irodalmi folyóiratot adott ki társaival, amelynek főszerkesztője lett. Művészeti rendezvényeket szerveztek. Mi hajtotta?” Akkortájt változott át a világ nálunk is úgymond posztmodernné. Azonban mivel a jogi egyetem nem elégített ki, elkezdtem filozófiát, történelmet, művészettörténetet, néprajzot hallgatni – eleinte passzióból; majd pedig magát a szakdolgozatomat is a jogi egyetem Nemzetközi Jogi Tanszéke mellett a Filozófia Tanszékére írtam. „Majd’ kétszáz oldalas műve sikeres volt. Ezt mi is elismerjük. Ekkorra azonban már nyakig benne volt azokban az utazásokban, amelyek egyre extrém helyekre vezették el.” Egyre mélyebbre kezdtem ásni a világ népeinek lélektanában. Afrikai expedíciókkal kezdtem, embereket fényképeztem, beszélgettem velük. Kicsit megtanultam a berbert és néhány alapszót szuahéli nyelven. „A nyelvtudása szerepel az önéletrajzában is, folytassa a történetét!” Elég karcos riportert magam, uram. Az egyetem után katonának vittek, akkor még kötelező volt; megtanultam, hogy milyen az AMD és az AK 63/F/4-es géppisztoly szerkezete, húsz másodperc alatt alkatrészeire szedtem szét ezeket társaimmal, vezényszóra, és éjjeli szökéseimet is sikerült titokban tartani. „Nem sikerült. Mi már ekkor odafigyeltünk magára.” Tudom, hiszen egy év múlva tizenhárom újság készített velem interjút az egyik himalájai utazásomat követően, amikor addig ismeretlen vidékekről hoztam hírt, és beszámoltam erről is. „Ne szaladjon előre, mi történt még a katonáskodása alatt?” Kényszerűen kerültem a Katonatiszti Főiskolára, hiszen különben kopaszként őrizhettem volna valamelyik bázist, így viszont otthon aludtam, bejártam a főiskolára, amelyet elvégezve hadnagyi fokozatban szereltem le. A főiskolán egy őrnagy mellett nyomozóként is dolgoztam. A katonaság alatt szerencsére sikerült megszerezniem a leadott útlevelemet, így a szabadságok alatt is elutazhattam. Bejártam a nyugati tajgát. „Miből volt pénze az utazásokra?” Nem örököltem, ha erre gondolnak. Dolgoztam érte, hogy pénzt szerezzek. Kőműves mellett is, műtárgykereskedőként is, de tanítottam matematikát, angolt és fizikát kamaszoknak. Általában volt ösztöndíjam vagy zsoldom. A díszhalakból is maradt egy kis pénz tartalékba. Egyébként meglepődnének, hogy milyen olcsón megvalósítható egy két-három hónapos utazás Ázsiába vagy Afrikába. Főleg persze olyan helyekre, ahová nem szerveznek turistautakat – és ha nincsenek az embernek igényei a luxuskörülményekre... Egy idő után szinte semmibe sem kerül, a helybeliek befogadnak, megvendégelnek; amíg faggatnak engem, egyben meg is nyílnak számomra. Ezek az utazások váltak az én kábítószereimmé, mindig az újabb utazás tervezgetésével voltam elfoglalva itthon. Tény azonban, hogy mire eljutottam arra a szintre, hogy igazán utánanézzek egy-egy területnek vagy népcsoportnak, ahová elutaztam, addigra a célállomások inkább már ázsiai térségek lettek. Afrikába szinte csak nosztalgiázni tértem vissza. Ott, Ázsiában aztán nyakamba vettem a lábam, és sokszor hetekig gyalogoltam, hogy eldugott, szinte érintetlen népcsoportokat találjak. „Nyitott egy ügyvédi irodát, ahol az év nagyobb

bik felét tölti. Megházasodott, gyerekei lettek. Miért?” Család nélkül nem tudtam elképzelni az életemet. Életritmusom is lelassult; talán meg is változtam. Itthon persze meg kell élnem, el kell tartanom a családomat. Bár nemcsak ezért lettem ügyvéd. A feleségem karrierjéből is megpróbáltam kivenni a részem. „Utazásaira mégsem vitte magával.” Igaz, bár egyszer a Nagy Homoktengerbe és a sarkvidéki népek közé is együtt utaztunk. „Az a felesége szakterülete, ne keverje a dolgokat! Immár másfél tucat dokumentumfilmet készített el, amelyek sikere nyomán minden bizonnyal újabb bevételt jelentettek az ön által írt könyvek, filmek szerzői jogdíjai.” Ez nem volt számottevő. Azonban a filmek sikere is nagyobb lett volna, ha nézettebb műsoridőben mutatják őket be, vagy más csatornákon. „Írt alá kizárólagos jogot bármelyik kiadónak vagy tévétársaságnak?” Nem, az korlátozná a szabadságomat; mármint azt a kóborló életformát, amit megszoktam. „És miért fogadta el meghívásunkat az általunk meghirdetett pályázatra?” Mert az a szükséges publicitást is biztosítaná mindahhoz, amit eddig megvalósítottam. Megismerhetnének, és ez új lehetőségeket is nyitna. „Mi már ismerjük.” Nem magukra gondoltam, elnézést, hanem az emberekre. Végül is az önök által hirdetett terv egy állandó tévéműsorra is megbízást ad az önök csatornájánál, ahol a nézettség nagyon magas. A mai világban az információs elszigeteltségből csak a média hámozhat ki. „Így van. Azonban azt hisszük, hogy nem magát fogjuk kiválasztani. Mindenesetre megköszönjük a jelentkezését.” Ha nem sértem meg önöket, miért nem engem választottak, találtak izgalmasabb életutat, világlátottabb embert? „Komolyan kíváncsi?” Igen, most már úgyis mindegy. „Jó. Motozzátok meg, nincs-e nála diktofon!” Rendben. „Maga egy átlagos figura a nagyszerű tehetségek között, uram. Nekünk azonban egy keveset tapasztalt nyersanyag kell, aki abszolút átlagos ember, önmegvalósítása csak tőlünk függ. Olyan, akinek még formálható az egész élete. Maga sajnos önálló, még a pénzre sem vágyik túlzottan. Mi lenne a garancia arra, hogy nem önállósodja el a feladatát? Nem, maga nem a mi emberünk.” De hát akkor minek a pályázat? Miért keresnek olyanokat, akik már megvalósítottak valamit? Miért ugratnak be valódi tehetségeket? „Ennek megvan az oka, uram. Nem akarunk a konkurenciának lehetőséget sem adni, hogy versenyre keljen velünk egy másik tehetség révén. A műsorunk párját fogja ritkítani. Jó tudnunk, hogy kitől kell végleg megszabadulnunk. Hogy akit választunk, valóban a legjobb lehessen.” Ezt hogy értsem?! „Merő humánumból ellenőrizzük az adatainkat, nehogy ránk veszélytelen embert likvidáljunk... Maga viszont nemcsak hogy nem kell nekünk, uram, hanem kimondottan veszélyes számunkra. Már a beszélgetés közepén átutaltuk a bérét annak a serpának, aki az idei útján észrevétlenül lelökné majd a gleccserről. De azt hiszem, most már nem várhatunk addig. Kint már úgyis toporog a következő pályázó. Ég önnel! Lőjétek le! Ja, és gratulálunk!”

Eleinte le akartam tenni a telefont, mivel azt hittem, hogy barátom ugrat, vagy csak félretárcsázott. Aztán rájöttem, hogy a beszélgetés valódi pisztolydördüléssel ért véget. Csak azt nem tudtam, merjek-e feljelentést tenni, vagy hagyjam annyiban a dolgot. Még nem döntöttem el, mit tegyek, amikor egy éjjelen – kinyomozhatták, hogy kit hívott tehetséges barátom a halála előtt – becsöngettek hozzám.

A New Orleans-i szűz

Kedvesem! Te gyönyörű nő vagy, azonban ne haragudj, hogy ezt kell mondjam neked, de úgy érzem, köztünk nem fog működni ez a kapcsolat; mondjuk ki: valami hiányzik belőled, ami nekem fontos. „De hát mi az?” Én sem tudom pontosan, csak érzem. Engedd meg, hogy elmagyarázzam. Tudod, nemrég a szintén Magyarországon dolgozó amerikai munkatársaiddal elmentél mozizni, mert jobban szereted a szinkronizált filmek helyett azokat, amelyeket angol nyelven vetítenek. „De hát a munkatársaimat Te is kedveled, mi bajod velük?” Semmi. Csodállak, hogy utánam jöttél Amerikából, a legnagyobbra azt értékeltem, hogy feladtad ottani munkádat, a szüleid örökös gyámkodását, és nálunk, a provinciális Magyarországon kerestél magadnak melót, összeköltöztél egy férfival, aki ráadásul nem is amerikai. Ráadásul magyarul is gagyogsz már egy kicsit, pedig amerikai kollégáid közül jó, ha a köszönömig eljutnak néhányan. Ez a részedről fantasztikus. Meg az is, hogy mennyire élsz-halsz az újdonságért, úgy tudsz csodálkozni és lelkesedni, mint egy gyerek. Imádlak ezért. Azt hittem, hogy mindez azt jelenti, hogy mi egymásnak vagyunk teremtvé. „Imádom itt élni! Magyarországot gyönyörű és érdekes hely. Nem vágyom vissza az Államokba. Hidd el!” Tudom, kedves, tudom. Nem is ez a baj. Te gyönyörű nő vagy, naponta szerezhetnél nálam szebbeket és jobbakat is, mégis kitarasz mellettem, ezért is húztam olyan sokáig. Pedig amikor a múlt hónapban elmeséltem egyik kutatási eredményedet, már megpróbáltam szakítani veled. De annyira édes voltál, hogy inkább elhessegettem magamtól azokat az érzéseket, mint valami rossz füstöt, és kitarotтам melletted. „De hát mi volt azzal a baj? Azt hittem, hogy téged is érdekelt, olyan érdeklődve hallgattad a részleteket.” Így is van. De figyelj csak! Ezer emberen végezték el a pszichológiai tesztet, a harminckét lapos magyar kártyával. Mindenki látott egy lapot hátulról, és tippelnie kellett, hogy melyik milyen lap. Harmincegy ember találta el. Érted! Harmincegy, akiknek meg is mondtátok, hogy parafenomén képességeik vannak. Nem találsz különösnek ezt a számot? „Dehogyan, lehet, hogy másik csoportnál kevesebb vagy több ilyen képességű lett volna.” Na jó, tovább magyarázom. Ezt az ezer embert egy hét múlva visszahívták. A harmincegy extra képességűből már csak egyetlenegy volt, aki úgymond felismerte hátulról a lapot. Egy harminckét lapos kártyapakliból! Egyetlenegy. „De hát becsülettel le is vontuk a következtetést, hogy ha megmondják valakinek, hogy parafenomén képességekkel rendelkezik, akkor nagy valószínűséggel elveszíti képességeit, vagy legalábbis elbizonytalanodik.” Pontosan ez az. És a véletlen? Meg a valószínűség-számítás? „Nincsenek véletlenek. Te is tudod, hogy ezt vallom. Vagy mi a baj? Amerikában erről könyvtárnyi irodalom szól, úgyhogy a magam részéről tényként kezeltem: nincsenek véletlenek.” Jó, hagyjuk. A kutatást tízmillió forinttal támogatta a magyarországi vállalatok, mégis ez az egész inkább mulattatott, mint bosszantott. Azonban a mozizás utáni vacsora alkalmával felismertem, hogy túlságosan különbözünk egymástól. Az sem zavart volna, megjegyzem, hogy a háborút úgy fogjátok fel a kollégáiddal, mint annak idején a keresztes háborúkat. És ebben legalább olyan fanatikusan vélekedtek, mint akik ellen harcoltok. Csakhogy eltelt néhány száz év, és azokat a keresztes háborúkat is elítélték, tudod. „A világ végtelenül igazságtalan Amerikával szemben. Ez ál-

szent dolog. Egyrészt elvárja, hogy rendet tegyen, igazságot osszon, lecsapjon az agresszorokra és az elnyomókra. Ti, magyarok is szemünkre vetitek, hogy miért nem jöttünk be ötvenhatban. Miért nem védtük meg hamarabb Kelet-Timort és Ruandát a vérontástól?! Másrészt pedig, amikor segítünk, amikor saját fiainkat áldozzuk más népekért, az igazságért, a szabadságért, akkor agresszornak, háborús uszítónak, gyarmatosítónak tituláltok. Ez nem igazságos. Az Államok háborúi egytől egyig értetek folytak, mi áldozunk pénzt azért, hogy a világ jobban éljen. Ez nemcsak küldetés, hanem felelősség is a világért, a szabadságért.” Tudom, tudom, mind ezt mondjátok. De nem ugyanazzal a mércével vizsgáljátok a népeket. Van, ahol lepaktáltok a legdurvább diktatúrával, máshol bedóltok egy-két olcsó trükknek, amivel manipulálják a közvéleményt. Márpedig a közvélemény formálását Amerika fejlesztette a legmagasabb szintre, a szálak pedig összefutnak. Valahogy jó üzletnek tűnik az egész. Nehéz elhinni, hogy csak a jó szándék hajtja a politikusaitokat, ha ennyit keresnek az ügyön. A pénz, a hatalom, ugye, szerinted csak eszköz, a cél a gonosz elleni harc. Pontosan, mint annak idején a keresztes lovagok. Vagy nem? „A háborúval csak a még nagyobb bajokat hárítjuk el. A kurdok lemészárlása biológiai fegyverekkel Szaddam Husszein részéről, a vörös terror Észak-Koreában és Vietnamban bebizonyította, hogy igazunk van, akkor is igazunk volt, amikor a közvélemény ellenünk fordult. Tömegek pusztultak el a kommunizmus miatt, mert a világ elfordult az igazságos küzdelminktől. Áldozzon csak Amerika, mondták, és gyáván megfutamodtak. De azt mondtuk, hogy ha ezt főlöszleges vérontásnak, sőt, igazságtalan harcnak gondolják, akkor miért áldozzuk fel az amerikai fiatalokat. És átadtuk a frontokat. Aztán dzsunkákon menekülő vietnamiak százezrei haltak szomján a tengeren a Vietkong elől menekülőben. Később az irakiak, akik lerohanták Kuvaitot, és egész népcsoportokat irtottak ki majdnem, kiabálnak rágalmakat arra az államra, amely megszabadította őket a diktátoruktól. A tálib kormány, akik a mi támogatásunkkal jutottak hatalomra, bújtatta a harmadik évezred legnagyobb gaztettét elkövető Oszama Bin Ladent?!” Honnan tudod, hogy még mi lesz a harmadik évezredben, honnan tudod, hogy ez a legnagyobb?! „El tudsz képzelni ennél gonoszabb, embertelenebb vérontást?” Sajnos a történelem produkált még ilyenebbeket is. „Csakhogy ez pontosan azt mutatja, hogy jó úton járunk. Különben a gonosz erők nem támadnák egyre hisztérikusabban Amerikát. A terrorizmus éppen azt mutatja, hogy ami ellen küzdünk, megijedőben van. És mi lesújtunk – az egész világ érdekében!” Mert persze Amerika jobban tudja. Ez az alapelv. A legfejlettebb, leggazdagabb, legerősebb országnál ki is tudhatná jobban?! A világtörténelem során minden győztesnek igaza volt mindaddig, amíg egyszer csak le nem győzték. Ott van például New Orleans és a Katrina-hurrikán esete. Az áldozatok fele a fosztogatások miatt halt meg, az ugyanebben az évben történt indiai árvíz, ahol ötven-szer annyi ember veszett oda, szinte be sem került a hírekbe. Mégis úgy emlegették az egészet, mintha az USA lenne a világ legszerencsétlenebb sorsú országa, amelyet még a meteorológia is igazságtalanul sújt, és a hurrikán előtt, meg a hurrikán után, az két külön világ. Nem veszed észre a helyzet visszáságát? „Nem. A hurrikán a szülővárosomat rombolta le.” Lerombolta? Akkor elég hamar újjáépült... „Az is baj, ha valamit gyorsan újjáépítünk? Mit kellett volna tenni szerinted? Olyan európai vagy: dögöljön meg a szomszéd tehene típusú betegségben szenvedsz...” Nem érdemes erről vitatkoznunk, drága. Tudod, megegyeztünk,

hogy egyszerűen szeretjük egymást, és nem beszélünk politikáról meg ezekről a kérdésekről. „Igen, ne haragudj! Csak szeretlek, és nem akarok elveszíteni!” De-hogy haragszom, édes, de-hogy! Még azt is nyugodt szívvel mondhatom, hogy én is szeretlek. Egyszerűen nem bírom tovább. Na most már tényleg elmondom végre ezt a mozis esetet, mert azzal zárult be a kör. Szóval hazajöttél, és iszonyú izgatott voltál. Egy híres színésznő alakította a főszerepet. Meg kell nézned, mondtad szinte átszellemülve. Aztán elkezdted lelkesen taglalni, hogy sok száz éve játszódtok a történet, amikor az angolok Franciaország területén harcoltak, megpróbálták bekebelezni a franciákat. Hosszú háború volt, és egy ifjú leány az elkeseredetten védekező franciák élére állt, pedig nem értett a háborúzáshoz, de isteni ihletettséggel harcolt, és győzött. Visszafoglaltak városokat, a katonák iszonyúan bíztak benne. Végül – mintha valami rosszat tettél volna – a szád elé kaptad a kezed, és azt mondtad: jaj, de te ezt még nem láttad, úgy-hogy nem mondom el, mi lett a vége, nehogy lelőjem a poént! „Ha kérted volna, elmondtam volna a végét. Nem inkább az a baj, hogy három és félszer annyit keresek, mint te?”

A rablás

Zsebtolvajok kifosztottak, elvették a teljes bevásárláspénzedet, tízezer forintodat, kedves barátom; hát nyugodj meg és hallgass ide! Tavaly nyáron családommal Indonéziába utaztam, ahol – pontosan a gyönyörű Jáva szigetén – két rabló egy vonaton kábító ideggáz-sprayjel lefújta minket, s amíg eszméletlenül fekdüztünk órákon át, kiraboltak. Amikor felébredünk, akkor már a sziget belsejében jártunk. Azonnal leszálltunk. Így érkeztünk meg a csodálatos Dzsogdzsakarta városába. Éjszaka volt, a vonat pillanatok alatt tűnt el a vaksötétben. Kötött sapkás figura támolgott oda hozzánk (a helybeliek már beszélték, hogy mi történt velünk), és megkérdezte, hogy mi történt. Én zaklatottan elmeséltem neki, amire ő elvitt egy irodába – ez az ürge volt a rendész. Egy bennszülött segíteni akart nekünk, felajánlotta a lakását, amíg nem rendeződik a sorsunk. Nem fogadtuk el. Velünk utazó egyik barátunk – akit természetesen szintén kiraboltak – farzsebében maradt néhány rúpia. Szállodát kerestünk, hogy átgondoljuk a dolgot. Nem is nézhettük meg – pénz hiányában – a fantasztikus, fülledt erotikával telezsúfolt középkori faragványegyüttest, a Candi Sukuh középkori hindu templomot, amely a közép-amerikai maja piramisokat idézi. A bankkártyával is akartunk felvenni pénzt, de amikor eljutottunk odáig, hogy kiírja: vegye el a pénzét, csak vártuk, hogy kiadjon bármit is. Később a bankban tagadták ennek lehetőségét. Az otthoni számláról sikeres tranzakcióként persze levonták az összeget. A szállodában is háromszor próbálták lehúzni a kártyámat, mindhárom eseménynél külön-külön leemelték számlámról a pénzt. Kirablásunk miatt a helyi rendőrkapitányságra mentünk. Feljelentést kívántunk tenni. Készségesek voltak, szereztek nekünk egy századost, aki beszélt angolul. Bediktáltuk az eltulajdonított tárgyak listáját és értékét, amit ő egykedvűen jegyzetelt. Hol történt az eset? A vonaton Dzsogdzsakarta felé. Hogyan történt? Két alak mögénk kapott jegyet, lefújta minket ideggázzal, amitől mindannyian elájultunk. Láttak valakit, aki gyanúsán viselkedett?

Láttunk. Hányan voltak? Ketten. Hogy néztek ki? Fekete hajú, százhatvan centi magas, sötétbarnás-sárgás bőrű, barna szemű emberekre emlékszem. Ebben az országban ez a személyleírás legalább százmillió emberre ráillik, rám is – emlékszik még valamire? Rongyokban voltak. Ez már szűkíti a kört kilencvenmillióra – még valami? A kameránkat nem bántották, és a bankkártyánkat sem. Tehát egyszerű emberek voltak: a készpénzre és az ékszerekre mentek; bántották magukat? Az altatógázon kívül nem – attól viszont órákig hasogató fejfájásunk volt.

Értem. Nos, hallgasson meg, turista úr! Hét éve – amikor a kilencvenes években az európai nemzetek háborúztak egymással – kéksisakosként a békefenntartó erők között szolgáltam Bosznia-Hercegovinában az indonéz alakulatnál. Egy alkalommal Magyarországra utaztam a szabadságom alatt. Megnéztem az önök gyönyörű fővárosát, Budapestet, majd pedig Prágában kívántam tölteni még néhány napot, és vonatra szálltam. Az éjszakai gyorsvonaton sajnos leütöttek és minden pénzemet elvették, még az útlevelemet is. Elmentem tehát az indonéz nagykövetségre, és kértem új útlevelet. Mivel bankkártya nem volt nálam, ezért adtak annyi pénzt, hogy az alakulatomhoz visszatérjek. Ismét vonatra szálltam, de ezúttal visszafelé, Boszniába. Az úton azonban a fáradtságtól elaludtam, és mire felébredtem, ismét ellopták mindenemet. Még anyám fényképét is, bár az nem tudom, miért. Ismét visszatértem a követségre, ahol a nagykövet is fogadott. Kissé kétkedve kérdezgetett, aztán elmesélt egy történetet. Azt mondta, hogy egy alkalommal Budapesten a Baross utcába tévedt estefelé. Ott aztán jól kupán vágták és kifosztották. Amikor felébredtem, csak annyit tudtam mondani, mesélte, hogy jaj, a fejem, de fáj! Támolyogtam a fájdalomtól. A nagykövet azonban leültetett és cigarettával kínált. Figyeljen, a gondviselés velem volt, és magával is: hiszen végtére meg is ölhették volna, el is vághatták volna a torkát, hogy ne maradjon tanúja a bűnténynek. Mégis megkímélték az életét, ahogy az enyémet is. Ez jó. Hát erre gondoljon, és térjen vissza otthonába boldogan. A magam részéről csak egy gondolatot tudok ehhez hozzátenni: az elkövetőket szánom inkább, mint magukat, turistákat. Ugyanis maga hazamegy, mindenki sajnálja, a bankból kivesz tízszer annyi pénzt, mint amennyit elloptak, és szépen elmeséli a történeteket a hüledező és borzongó gazdag barátainak. Az elkövető azonban magára vonta az Úr haragját, s ha egy másik eset közben elkapják, az államét is. Megbélyegezte magát, és az ítélet napján meglesz tettének büntetése. Ő a lelki üdvét veszítette el, maga néhány pótolható bankjegyet – jegyzőkönyvet akar készíttetni?

Nem, a pénzre, műszaki cikkekre úgysem fizet a biztosító, hagyjuk a jegyzőkönyvet. Rendben. A bankkártyával kapcsolatban pedig az egész ügy polgári jogi elszámolási kérdés, ahhoz a rendőrségnek semmi köze. Értettem a szóból, és kiléptem a kapitányságról. Kezdtem kiborulni. Haza akartam jutni mihamarabb. Amikor visszamenet az állomásra érkeztem, a nyilvános tévén láttam, ahogy a főváros legnagyobb szállodájának több szintjét megsemmisítette egy időzített bomba. Az elkövető fantomképét is mutatták – tipikus arc itt. Visszamenjek a rendőrségre? Ugyan, hiszen még mindig minden bennszülött ugyanolyan a számomra. Eltelt fél év, eltelt egy év, nem történt semmi. Hazaértünk, kipihentük a fáradalmakat, már szinte el is felejtettük kirablásunk emlékét. Békésen éltünk, dolgoztam, közben született egy újabb gyermekünk. Időközben újabb utazásra indultam, ezúttal Pakisztánba. A feleségem és a családom itthon maradt a kisbabánkkal. Peshavár mellett a híres történelmi Khájber-hágót is megnéztem az

afgán határon. Ott fogtak el az amerikai katonák, repülőre raktak, és két napra rá már egy ketrecben csücsültem Guantanamón. Fogalmam sem volt, hogy miért. Itt tudtam meg, hogy létezik ez a hely Kubában, amerikai megszállás alatt. Szögesdrót, fal és aknazár veszi körül. Azonban nem része az Egyesült Államoknak, így nem is vonatkoznak rá az amerikai törvénykezés rab- és személyvédelmi előírásai. Személyiségi jogok? Slagból locsolva fürdettek, az egy méter magas ketrecben ki sem tudtam egyenesedni. A piszkomat magam alá kellett csinálnom, és amikor tisztogatás volt, kispriccelték onnan a vízsugárral egy vájatba, ahova a többi el nem ítélt fogvatartott mocská is folyt a felszínen. Egy évig éltem ott, senki sem tudott rólam. A kihallgatásokból csak annyira derült fény, hogy a CIA kiderítette, hogy a jakartai robbantáshoz vásárolt bomba bekapcsolásához szükséges mobiltelefont tekintélyes részben az én bankjegyeimből fizették. A sorszámok stimmelnek, fedjem fel a kapcsolataimat, ismételtették. Két hónapja kaptam egy új felügyelőtisztet. Annak is elmagyaráztam, hogy mi a helyzet valójában, és azt mondta, hogy kivételesen elektrosokk nélkül kiadnak a magyar hatóságoknak, ha együttműködök velük. Mi az, hogy együttműködök? Éljek úgy, mintha mi sem történt volna... Ha bűnös vagyok, ezzel úgyis nyomra vezetem őket, mert természetesen figyeltetnek majd, ha pedig ártatlan vagyok, akkor meg úgysem várhatnak nagyobb szerencsét az élettől, mint hogy visszamehetek a családomhoz szabadon. Beleegyeztem. Egy hónap telt el azóta, már nem figyelem, hogy mikor melyik alak lehet a beépített emberük. Belefáradtam. Próbálok elfelejteni az egészet, de sokkal nehezebb, mint gondoltam. Először is: nem hiszem, hogy a családom elhitte ezt a történetet, azt gondolják, hogy valami nővel lógtam egy évig és mindenemet rá költöttem. De úgy-ahogy visszafogadtak. A munkahelyem megszűnt, egy gyorsétkezdében lettem kiszolgáló, a fizetésem pedig tizede a korábbiak. Egy hete fogtak el újra, amikor egy e-mail jött nekem pakisztáni barátomtól, akinek egy aprócska szállodája van Pakisztánban. Kért, hogy küldjem „a pénzt”. Én persze tudom, hogy egy könyv árára gondolt, amit Ahmed Hassan Dani professzor írt, és Hussein barátom volt szíves nekem Magyarországra postázni. Az amerikaiak ezt nem hitték el, s egy dobozban találtam magam, amiben két napig zötykölődtem, saját vizeletemben és fekáliámban. Ez az e-mail volt ugyanis szerintük a kapcsolat, amire vártak. Sajnálom szegényt Hussein barátomat, valószínűleg őt is elfogták, nem sejtí, és már minden bizonnyal Guantanamón van. Egy amerikai magyar milliomos által létrehozott alapítvány fizetett nekem egy ügyvédet, mert nem lett volna rá pénzem. A nyilvánosság kizárásával folyik ellenem az eljárás. Kész csoda, hogy téged beszélőre beengedtek hozzám... De jó, hogy itt vagy, van kinek elsírom a bánatomat! Az ügyvéd tegnap volt itt, azt mondta, jobb, ha bevallom a bűnrészességet, a bizonyítékok túlságosan ellenem szólnak, és ha nem teszem, sokkal súlyosabb büntetésre számíthatok. Bevallottam. Mit tehettem volna az inkvizíció ellen?

A reinkarnáció

Két éve Varanasi utcáin, Indiában, egy öregasszony lépett oda hozzám, és azt kérte, hogy rajzoljak neki egy tehenet. Meg is tettem, mire ő megrökönyödve körbebámult, minden oldalról méregetett, majd sírni kezdett, megfogta a kezeimet, csókolgatta, és elvonszolt egy sarki kávézóba, ahol tört angolsággal közölte, hogy én vagyok az ő lánya, aki pont harminc évvel azelőtt halt meg. Hány éves? – kérdezte. Huszonhét – válaszoltam. Minden világos, három év kellett neki, hogy új testet találjon. Szádí, édesem, és megölelt.

Cseppet sem zavarja kegyedet, húzódoztam, hogy én hímnemű vagyok, a kegyed lánya pedig – minden valószínűség szerint – nőnemű volt? Ah, ez természetes, Szádí mindig is önálló teremtés volt, ez is lett a veszte, motorozás közben egy teherautó ütötte el. De hát miből képzeli, hogy én ő vagyok? Egy szádú jósolta nekem, és nézte, hogy ma ezen a helyen fog feltűnni elhunyt lányom reinkarnációja. A tekintetéből meg fogom ismerni, mondta, és valóban így lett. Kiabálni kezdett, én csitítottam. Odaszólt egy járókelőnek, aki nyilvánvalóan rokona vagy ismerőse volt, fecsegték egy percet, és kíváratva megjelent vagy tizenöt fő az utcában, öregek, fiatalok a családjából. Már távolról rikoltoztak felénk. Odahívta hát a fél pereputtyát, gondoltam, hogy felismernek-e. Háttal egy fehér ruhás férfi jött és messziről lobogtatott valami cetlit. Ez agyrém, gondoltam, és felálltam, udvariasan távozásához készülődtem. Az asszony könyörögni kezdett. Adtam neki tíz rúpiát, de visszaadta. Nem kell, Szádí, téged szeretnék, csak egy órára szeretnék visszakapni, zokogta nekem, maradj velem egy órácskára, aztán folytathatod végtelen utadat! Visszaültem. Én nem hiszek a lélekvándorlásban, mondtam neki, és főleg nem hiszem, hogy bármi közöm lenne a maga lányához. Sajnálom.

Ismét felálltam. Ekkor ért oda a kompánia. Szádí, Szádí, kiáltozták, de egyikük sem tudott öt szónál többet angolul. Ju ár máj sziszter, rebegte egy öregedő férfi. Próbáltak udvariasak lenni, de nyomasztóan közel hajoltak hozzám, mindenki meg akart érinteni. Jaj, mit tegyek? Iszonyú kellemetlenül éreztem magam. Nem vagyok Szádí, Varga László vagyok Kiskunhalasról, mondtam. Az öregasszony próbálta elmagyarázni, hogy most vagyok csak ez az ember, következő életemben lehetek akár elefánt vagy sasmadár is, a pillanatnyi állapot valóban az, akit állítok, de valaha Szádí voltam. Mosolygásra ingerelt ez a megrögzöttség. Ugye? – fordultak egymáshoz a családtagok –, a mosolya is pont olyan, mint Szádíé volt egykoron. Kétségtelen, a szádú igazat mondott, a szent ember igazat mondott... Ekkor a fehér ruhás öreg (Szádí nagybátyja, amint később megtudtam) egy megsárgult lapot vett elő, amin egy gyerekrajz volt: egy tehen, pontosan azokkal a vonalakkal és pontosan azzal az alakkal, ahogyan én is lerajzoltam az öregasszony kérésére negyedórája. Megdöbbsentem, és ez kiült az arcomra. Mindenki elhallgatott. A csöndet egy motoros dudája törte meg, aztán újra semmi. Az öregasszony odaadta az én rajzomat, egymás mellé tettük, kétségtelen. A hasonlóság nem szembetűnő, hanem kétséget kizáró volt. Mintha kopírozták volna egyiket a másiktól. Szádí, motyogtam, s már-már ismerősnek is tűnt a név. Éneklésben törtek ki, egyikük még tánclépéseket is lejtett. Szádí, Szádí, ráhmanú, háre háre Szádí szú! A pincér elismerően mért végig, rám mosolygott, és közölte, hogy a fogyasztásunk ingyen van, mert ez a nagy öröm őt is meghatotta. Meghajolt, és én

újdonsült voltmamámmal elindultam az úton. Hova is? Az óváros felé, a Gangesz lépcsőíhez, ahol egy díszes templom oldalában az öregasszony lakáskája volt. Egy szoba, a sarokban csap, csak úgy a földre csorog belőle a víz, a földön a küszöbig, onnan a lépcsőre. Félhomály. Egy ablak, egy ágy, a falon középen színes képek és egy fénykép. Csak nem? Igen, Ő volt Szádí, motyogta, ő voltál te, valaha, édesem! Ismét sírni kezdett. Kitétte mellé a két rajzot és megsimogatta őket. Aztán rám nézett, és ismét sírni kezdett. Hogy megy a sorod? Jól. Magyarország remek hely, mondtam, fizikatanár vagyok, nem nagy fizetés, de azért szeretem. Van egy négyéves gyerekem, aki most a nagymamánál van, a feleségem tavaly meghalt egy balesetben.

Téged kísért a balesetek karmája, mondta az öregasszony, és kért, hogy folytassam. Beszéltem még néhány mondatot magamról, de nem voltam benne biztos, hogy érti-e, ezért kértem, hogy ő is meséljen. Egész életében arra várt, hogy viszontlásson, mondta, és végre ez meg is történt. Nincs oka panaszra. De hát, mondta, a testvéred, Húdra, nagyon beteg. Nincs pénzünk az operációra, pedig a családját, négy gyerekét is ő tartja el, és már éheznek. Ha meghal, a családja is földönfutóvá válik. De a műtét nagyon drága, ezer dollár, mert csak az amerikai kórházban van hozzá felszerelés. Szádí azonban jól van, ez a legfontosabb, most már nyugodtan hal meg.

Meghatott, amit Húdráról mondott. Kérdeztem még, de nem akaródzott neki erről beszélni, azt mondta, a mai nap az öröme és nem a bánaté. Jó, mondtam, ha az öröme, akkor jöjjenek velem. Elvittem az öregasszonyt és a fehér ruhás urat magammal a szállodába, ahol laktam, elővettem a hitelkártyámat, és a bankban kivettem ezer dollárt. Alig maradt háromszázhusz dollár a számlámon, de ha nem teszem meg, örökre lelkiismeret-furdalásom lesz, tudtam. Átadtam a voltanyámnak, és vártam. Visszaadta. Nem, Szádí, ezt nem fogadom el, rebegte, te már nem Szádí vagy, hanem egy új test, egy új történet, tedd el, ez túl nagy pénz. Ragaszkodtam hozzá, hogy elfogadja, Húdra kedvéért, és a családjáért, mire ő ráállt a dologra és elvette a pénzt. Otthon vacsorát készítettem nekem az odúlakásban, amit nem túl jó ízzel, de megettem, nem akartam megsérteni. Másnapra aztán elég rosszul lettem, ment a hasam, kissé be is lázasodtam, de az öregasszony meglátogatott, és hozott valami helyi port, amit vízben oldva megitatott velem. Ettől valamelyest tényleg jobban lettem. Este azonban megint gyötört a láz, másnap a szállodavezető orvost is hívatott hozzám, aki azt mondta, hogy összeszedtem valami gyomorfertőzést, felírt gyógyszereket. Másnapra úgyszólván volt már jegyem a hazainduló repülőre, eltámolyogtam hát az öregasszonyhoz. A lakásában üldögélt az ágyon, felugrott, amikor meglátott, és boldogan köszöntött. Szádí, csak nem búcsúzni jöttél? De igen, mondtam, minden jót kívánok! Pár perces beszélgetés után érkezett meg a fehér ruhás öreg, aki az ajtóban megállt, majd felkiáltott: Námászté, Szádí, námászté! Mondtam nekik, hogy még elég gyenge vagyok, így hát egy rikzába tessékeltek az utcán, és elbúcsúztunk.

Töprengtem az egész repülőúton hazafelé. A légkondicionálástól ismét felszökött a lázam, az átszállásnál Frankfurtban gondom is volt belőle, alig engedtek fel a Budapestre tartó gépre. Álmomban nagy ruhákat láttam lobogni a szélben, és éreztem a fűszeres levegő illatát. Azóta ha párás langy estéken tavasszal vagy nyáron virágok illatát érzem a szellőből, Indiába röpködök gondolatban, és viszontlátom az öregasszonyt és a rokonokat. Vajon mi lehet velük?... Amikor otthon

elmeséltem a történetet, egy kissé bolondnak tartottak, és csak azok vették komolyan, akiket én nem tartottam sokra, így hát leszoktam az események felidézésétől, magamba zártam a történeteket évekre.

Egy hónapja azonban egy amerikai ismerősöm érkezett hozzánk vendégségbe, akivel sokat beszélgettünk Indiáról. Nem semmi hely, mondta; képzeld, van egy kolléganóm Los Angelesben, akinek fantasztikus élménye volt. A Gangesznél, Benáreszben történt: valaki megszólította, hogy ő bizony a lánya volt valaha, még az előző életében. Egy kutyát rajzoltattak vele, hogy bizonyítsák a két lélek rokonságát. Elővették az előző életében rajzolt kutyát, és teljesen egybevágott. No, mit szólsz hozzá?

És mi történt utána? A család sajnos nagyon szegény volt, nem tudták a kollégát sokáig vendégül látni, csak pár napra. Az egyik családtag nagyon beteg is volt, valamilyen csontvelő-átültetésre volt szüksége, amit csak az amerikai kórházban tudtak volna orvosolni, így hát az amerikai pacák fizette ki nekik erre a kétezer dollárt. Aztán hazajött és elmesélte, hogy ő bizony előző életében Szádi volt, egy indiai nő, akinek az anyja felismerte őt, amikor turistaként ott utazgatott. Hát nem baromi?!

A hajléktalan

Külvárosi kertés házam előtt, az utca túloldalán – épp ott, ahol véget ér a város – a bokrok és fák közé tanyát vert egy hajléktalan. Ezen a novemberi reggelen, ahogy a tetőtéri franciaerkélyemre kiálltam szippantani egyet a friss levegőből, észrevettem kartonszállását a kopasz bokrok között. Eső szitált, volt vagy két-három fok, amikor az ember a kutyáját se hajtja ki tartósan a szabadba. Rögtön észrevettem, hogy emberi szálláshelyről van szó, bár az alakot benne felismerhetlenségig torzították a rongyok, amelyekbe beleburkolózott. Hidegrázás futott végig rajtam – belegondoltam, milyen lehet ilyenkor kint tölteni egy éjszakát. Egyet? Milyen lehet folyamatosan kint élni?! Aztán elmentem dolgozni, és hazajövet már teljesen el is felejtettem a sokkoló reggeli élményt. Ahogy bekanyarodtam a kapu elé, a tolatólámpa fényében, a visszapillantó-tükörben vettem észre a szakállas, apró szemű embert a bodega ajtajában kuporogni. Ez volt az első eset, amikor szembesültem emberi valójával és láttam az arcát. Ott ült, és csak nézett rám. Becsuktam a kaput; fakeritésem eltakarta a szállást is, az embert is. Megvacsoráztam, lefeküdtem aludni. Másnap reggel az ürge még mindig ott volt. Ezúttal nem üldögélt, hanem pakolt valamit a bokrok közt. Immár ismerősként néztem a kunyhót és lakóját. Hazajövet a tekintetemmel kerestem a pofát, de nem volt otthon. A kartonlapok üresen álltak. Az futott át a gondolataimon, hogy vajon kidobáljam-e a cuccokat – talán értene ebből a jelzésből... Aztán mégsem dobtam ki semmit. Nem azért, mintha undorodtam volna hozzájuk nyúlni, hanem meg-sajnáltam a fickót. Bementem, és próbáltam nem tudomásul venni az ügyet. Ha ott van, hát ott van – majd elmegy... Másnap este vacsoravendégeket vártam. Ahogy megálltak a ház előtt, hallottam barátom és feleségre suttogását. Nem szóltak újdonsült szomszédomról egész este, de éreztem – abból, ahogy egymás-

ra néztek –, hogy alig tudják feledni ezt a ház előtti élményt. Én sem tettem szóvá, azonban amikor a következő héten – szállingózó hóesésben – egy másik ismerősöm látogatott meg, ugyanezt éreztem. Ez a párociska szabadszájúbb volt, így aztán a vacsora vége felé megjegyezték: Ez a guzmó jól kibaszott veled, mi? A hajléktalan? – kérdeztem vissza. Igen, ez az alkesz csávó a kapuddal szemben; észrevetted, nem? Szabadkoztam, hogy engem nem különösebben zavar, de miután elmentek, csak-csak kilestem az ablakon, hogy megfigyeljem az embe-
rünket. Egy-két centis hó esett éjszakára, és a kunyhó előtt kis tüzet rakott. Szakállas volt. Melegedett. Miért nem áll el ez a rohadt havazás?! – gondoltam. – Akkor biztos elmenne innen... Nem ment el. Másnap reggel, ahogy kinéztem az ablakomon – éppen tápáskodott a hajléktalan. Rám nézett, és félénken intett egyet. Üdvözl, tehát úgy kezel, mint szomszédját. Elmeséltem mindezt a munkahelyemen, és lehülyéztek. Ekkora barmot, mint te! – mondták. – Az első reggelen rá kellett volna ordítanod, hogy hívod a rendőrséget, és kotródjon innét; most már biztonságban érzi magát és elkanászodhat. Hazafelé azon töprengtem, hogyan is oldhatnám meg ezt a helyzetet. Szép szóval? Az olyan nyálas... És mit mondanék? Hogy menjen más ember ajtaja elé rontani a levegőt? Sehogy sem jó... Amit nem tettél meg a legkisebbel, gondoltam aztán, azt velem nem tetted meg; de hát nem kért, hogy segítsen – szerencsére. Tehát csak túrjem tovább? Baleknak éreztem magam. Nem tudtam, miféle ez az ember, de féltem vele szóba elegyedni – akit ismerünk, azzal már nem léphetünk fel olyan erélyesen, azzal már van egy udvarias alaphangnem, amit – ha nem rúg fel a másik – be kell tartani. De akkor mit tegyek? Lemondtam a másnapi vacsoravendégeket. Reggel egy félórával hamarabb keltem a szokásosnál, és kimentem az emberhez egy forró tejeskávéval. Hogy hívják? Jánosnak. És hogyan került ide? Elhajtottak a Nagyvárad térről. Kik? A rendőrök meg a többiek. Miért? Azt mondták, büdös vagyok, rühes, meg ilyesmi. Miért nem ment el valami szállásra? Nem volt hely. De hogy jutott eszébe, hogy így, a város legszélére költözzön? Hát, itt nincs senki, ez a város vége. Senki?! Jó, jó, elnézés; kevesen laknak itt, gondoltam, kihúzom a telet. Az egész telet, oh?! Nem fogok bajt keverni, megígérem. Sőt, vigyázok a házára; egy-két hét és a kéglit belepi a hó – alig látszik majd. És ha megfagy? Kérem, hívja ki hozzám a mentőket, legalább egy fél éjszakát a kórházban is engednek melegedni. És ha már késő? Akkor is szóljon, elkaparnak valahol. Jó. Elbúcsúztunk. Próbáltam nem gondolni az egészre. Aztán éjszaka vagy háromszor kinéztem, lopva, a függöny résén át. A tűz már fél kettőkor elaludt, gondolom, az otthontalan szintén, és hajnaltájt én is szunyókáltam pár órát. Vasárnapra virradt, otthon maradtam, de nem tudtam kialudni magam. Zaklatott voltam. A tévében ráadásul azt jósolta a meteorológus, hogy hideg napok jönnek. Elképzeltem, hogy a szegény hajléktalan erről mit sem sejt. A havazás elállt, estére ezer csillag lepte el az eget. Mit tegyek? Aztán egy hirtelen ötlettől vezérelve késő este kibotorkáltam hozzá és behívtam a házba. Hideg lesz éjszaka – mondtam – mosakodjon meg, és aludjon a pincében. Ott legalább van vagy hat-nyolc fok. Reggel korán keltem, de legalább kialudtam magam. Lebaktattam a lépcsőn és ott találtam a szakállast, ahogy horkolva szundikált a sarokban a tartalék nyári gumikon. A ruháiból orrfacsaró bűz terjengett. Jó reggelt! Sajnos mennem kell, nem hagyhatom itt... Igen, igen, kelek máris! Meglepődtem, milyen gyorsan készült el. Öt perc sem telt el, már a ház előtt toporgott. Indul? Igen. Hazajövet azon töprengtem az autóban, hogy vajon

megismételjem-e jótéteményemet. Mire hazaértem, rájöttem, hogy hülyeség az egész. Úgysem old meg semmit, csak újabb problémákat keletkeztet. Ahogy kiszálltam kinyitni a kaput, János hátulról rám köszönt: Jó estét kívánok! Üdvözlöm! Köszönöm a jóságát; a népek manapság undorodnak a magamfajtától. A mosakodás hiánya teszi... Lehet, de a hóban mégsem fürödhetek. Az igaz... Másnap arra gondoltam, hogy leépítem ezt a kapcsolatot, és reggel tudatosan elfordítottam a fejemet. János ott toporgott, a szemem sarkából láttam, de csak azért sem köszöntem rá, úgy tettem, mintha nem vettem volna észre, vagy csak szórakozottan tovarobognék. Este megint ott volt, de nem feleltem neki. Éjszaka aztán rémálmaim voltak, bár semmi közük nem volt az ügyhöz. Reggel aztán megizzadtam. A vekker csörgése előtt öt perccel kiugrottam a paplan alól és jól lezuhanyoztam. Forró víz, meleg szoba. Jó reggelt! – köszöntem. Majdnem megfagytam az éjjel – közölte halkán a szerencsétlen. Volt vagy mínusz tizenöt fok... Adtam neki egy ötszázast – vegyen valami forró teát és egyen némi emberi ételt! Köszönöm! Na jó, elnézést, most már mennem kell. Este a bejáratnál fogadott János úr, és ahogy toporgott, mintha csak arra várt volna, hogy megkérdézzem, mi történt. Nem kérdeztem meg. Egy óra múlva becsönget a szomszédom, és közli, hogy valaki be akart törni hozzám. A hajléktalan hívta ki a rendőrséget. Ezért nem sikerült nekik. Tényleg? Igen. Rendes fickó... Ahogy elment, behívtam Jánost, és attól kezdve a pincében lakott. Egy hét múlva leborotválta a szakállát, és adtam neki néhány levetett ruhát, hátha azokban jobban fog kinézni és kap valami munkát. Kérdeztem tőle, talált-e valami állást. Nem. Két helyen már-már alkalmazták volna, de amikor a lakcímét kérdezték, azt kellett felelnie, hogy hajléktalan; elhajtották. Értem – hát akkor diktálja be ezt a címet. Megbeszéljük a postással is. Ennek nagyon megörült, és másnap mondta is, hogy egy nagy cégnél rakodónak alkalmazták. Ennek öröme pezsztelt bontottunk. Néhány nap alatt a szívemhez nőtt ez a korosodó szerencsétlen. Tavaszra megkapta első fizetését. Megbeszéltük, hogy egy hét múlva bérel egy garzont, és megpróbál talpra állni. Így is lett, János elköltözött. Márciusban azonban ismét rosszra fordult az időjárás, és egyszer arra ébredtem, hogy ablakom alatt ég a tűz. Kinéztem: más a konyhá, más az ember. De ki lehet ez? Egy pacák kászálódott ki éppen a viskóból. Úgy tűnt, drogos – tekintete réveteg, mozgása higanyos. Na ne! Este felhívtam Jánost az új lakásában, és elújsá-goltam neki a fejleményeket. Meglepődött. Zavarja? Mi tagadás, igen. Másnap hamarabb jöttem haza a munkahelyemről, de már sötétedett. A kihalt utcán furcsa, hajladozó alakra lettem figyelmes a távolban. János volt, a viskó mellett állt. Egy nagy husággal verte a szerencsétlen sorstársát, aki kapkodva csomagolt össze. Rám meredt, eldobta a husángot és futni kezdett. Csupa vér volt a bozót. Hívtam a mentőket, akik elvitték a szerencsétlen ismeretlent. Remegve aludtam el... Éjszaka csak forgolódtam: vajon János visszajön? De hát miért tette? Boszszúból? Hálából? Vagy féltette a pozícióját? Vagy ismerték egymást régről? Félálomban vergődtem reggelig. Ahogy felébredtem, azonnal kinéztem az ablakon. Szemerkélő eső, enyhe szél, hideg; konyhá sehol. Vajon valaki elbontotta? Aligha. Lementem a konyhába. A pincéből léptek zaját hallom a lépcsőn. Jaj! Nyílik az ajtó, János az. Te itt? Miért, mi történt? eltűnődtem. János még el sem költözött, János elköltözésétől kezdve csak rémálom volt az egész verés. Mindenesetre megkértem Jánost, végre tényleg költözzön el. Így tett. De mi lesz, ha egy napon újabb konyhót pillantok meg?

A csók

Abdul Al-Maharnak rosszul indult a napja: órákig követett egy turistát, felajánlotta neki segítségét, az idegen mégis inkább egy kendőbe burkolt nőt szólított le. Ez a város egy labirintus – mit tudhat róla egy fiatal nő, aki táskájából ítélve a helyi Korán-iskolába jár?! A külföldi azonban őt választotta, pedig a helybeli nők nem kaphatók a flörtölésre... Józsefnek először nem a kendő alatti arcocska tetszett meg, hanem a gondolat, hogy egy marokkói nővel megismerkedhet. A hölgy kissé ridegen válaszolgatott neki eleinte, de amikor látta, hogy nem valami rosszleletű nőnek néztek, megenyhült. Szamíra – mert így hívták az igaz hit tanuló-ját – fel sem fogta, hogy József udvarol neki, bár meglepően jól beszélt angolul. Elég udvariasan csinálta: dicsérte is meg nem is; cukkolta, hogy milyen különös dolog elrejtteni a szép haját, amire a nő a Szent Könyvből vett idézetekkel válaszolt. Sétáltak, és közben bejárták a várost: Fez a muzulmán világ gyöngyszeme – óvárosában, a medinában milliányi sikátor és emeletes, méhkaptárszerűen egymás mellé sorakozó épület. Az egészet hatalmas falrendszer veszi körül, azon túl pedig a félsivatagos táj végtelenje. Mint vak macska, aki érzi maga körül az egeret, de a belső feszültség ellenére csak lomhán továbblép, úgy bámulták őket a szembejövő feziek. József különösképpen turista volt. Képzletben két részre osztotta sorstársait: a romantikus sznobok és a realista sznobok csoportjára. Az előbbi folyton összecsapja a kezét a csodálkozástól, általában csoportosan jár, szereti a biztonságot, luxusétteremben eszik, nehogy megfertőződjön, kapkod minden különlegesség, főleg pedig a „leg”-ek után. Az utóbbi pedig épp az ellenkezője: elzárkózik a többi turistától, együtt eszik a helybeliekkel, leszarja az átlagosat és az olyat, ami máshol is megtalálható; megtanul néhány szót az adott ország nyelvén, majd kidobja az útikönyvet, mert az néhány helyen pontatlan volt. Otthon azonban a két tábor véleménye különlegesen jól összeillik, mindkettő csak egy mesekönyvnyi hülyeséget szedett össze, olyan tapasztalatokat, amelyeket manapság már a tévé előtt is megszerezhetnének. József egyik csoportba sem kívánt tartozni, ezért úgy döntött, behozhatatlan előnyre tesz szert, és megismerkedik egy marokkói nővel, aztán lesz, ami lesz...

Sokáig tartott József és Szamíra városnézése – először a látnivalókat vették sorra, majd pedig sétájuk andalgássá fajult, amit teázókban töltött negyedórákkal szakítottak meg. Estére mindketten holtfáradtak voltak, így kerültek az Új Városba. Ezt a franciák alapították, mesélte Szamíra, gyarmatosító hangulatot áraszt. De legalább nem rohagálnak úton-útfélen patkányok és csótányok, vágta rá József. Mennem kellene, holnap fontos óráim vannak az egyetemen. Ne menj még, úgy illik, hogy a kedvességedet viszonzzam egy kis vacsorával. Jó, nem bánom, úgylis nagyon megéheztem. Remek! Egy elegáns étterembe ültek be, ahonnan pompás kilátás nyílt a város fényeire és forgatagára. No, hogy tetszik? Fantasztikus. Látod, én is tudok neked valami újat mutatni a szülővárosodban. Igen. Szóval Koránt tanulsz – kérdezhettek tőled valamit? Persze. Miért élnek az itteni nők férjük és otthonuk fogságában? Nem élnek fogságban: nagyon rossz kép él rólunk az európaiakban. Miért, hogy élnek? – lefátyolozva, parancsokat és szigorú szabályokat követve. Dehogy; a rend nem egyenlő a szabályokkal, és a fátyol nem eltakar, hanem megvéd. No és a férjek utasításai? Van, amiben a nő dönt, van,

amiben a férfi – ez nálatok is így van. Igaz, de nálunk kettőn áll a vásár. Én úgy hallottam, hogy nálatok, Európában két akarat csap össze, aminek sokszor válás a vége – nálunk a két akarat kiegyesíti egymást. És tilos a válás. Nem tilos. Ha te el akarnál válni a férjedtől, megtehetnéd? Persze – bár nincsen férjem. Nincsen? Nincs. Akkor miért viselsz fátyolt, azért, hogy ne is legyen? Butaságokat beszélsz. Tudom; ne haragudj. Előételnek egy ízletes bárányragulevest kértek, amire Józsi megkérdezte, hogy nem kecske-e. Aztán az elmaradhatatlan marokkói kuszkusz következett, és végül néhány sült hús, párolt zöldségekkel. Közben teljesen beesteledett. A túlkölkő forgatag megélenkült, Józsinak közel kellett hajolnia, hogy hallja, mit is mond a nő. Ekkor érezte meg azt az illatot, ami teljesen elbódította. Szamíra nem használt dezodort vagy parfümöt, ez egy teljesen egyszerű helyi illat volt, mégis mámorítóan hatott a hetek óta Észak-Afrikában kóborló fiatalemberre. Csodálatos az illatod. Micsodám? Az illatod. Ne viccelj velem, nekem nincs illatom, nem használok illatosítókat. Pedig én érzem – szappant azért használsz, nemde? De igen. Na látod. Csakúgy, mint sok millió másik helybéli lány. De nálad ez az illat valahogy mégis különleges. Hogyhogy? Tudtad, hogy egy adott illatanyag az emberi bőr pórusain átszűrődő saját anyaggal átítatva kissé megváltozik, és emiatt nem lehet kétszer ugyanazt érezni? Nem tudtam. Pedig így van, és nálad ez az összehatás fantasztikus. Szamíra nevetett; kacagása a férfiban bizakodást és vágyat ébresztett. Úgy jóllaktak, hogy egyikük sem bírt felállni az asztaltól. Csak ültek, és egyre gyakrabban néztek egymás szemébe. Olyankor néha percekig nem beszéltek. „Szemed a Föld kékje, amin az úr sötétjén át kijutok hozzád; a tisztaság napja – élő zöld visszfények; szemed Purgatóriumom vagy valamilyen ősi és mély fraktál – szemedben férfilelkek égnek, lelkemre szemeket adtál; szemed mégis kátrány-fekete tó, tudom.” Ez mi volt? Egy vers. Te írtad? Mondhatnám, hogy most írtam neked, de az igazság az, hogy egy magyar költő verse. Tényleg? Bizony; látod, milyen szépeket lehet írni a nőkhöz? Nekem nem kék a szemem, hanem zöld. Ráadásul micsoda zöld! Berberzöld – a szüleim berberék. Láttam rajtad, hogy különleges vagy. Az ejtőzés után József rábeszélte a lányt, hogy kóstoljanak meg valami helybéli édességet. Rendben. Narancsos puding jó lesz? Vannak benne gyümölcsdarabkák? Vannak: mangó és narancs. Rendben. Lassan ettek, és közben a város felől az otthoni tűzhelyek füstje is felszállt a teraszra. A bábkorláton egy gekkó mászkált, a teraszon felgyúló fények miatt odasereglő szúnyogokat és muslicákat tizedelte. A pincér gyertyát hozott az asztalra és megkérdezte: Parancsolnak még valamit, esetleg? Igen: van pezsgójuk? Pezsgó? – kérdezte Szamíra. Igen. Az alkohol. Tudom, de se nem bor, se nem sör, tehát nem tiltott. Dehogynem. Amikor a Koránt írták, még nem is volt pezsgó, hogy tilthatták meg?! A pincér toporgott: Most akkor kérnek vagy nem? Kérünk. Szamíra közölte, hogy esze ágában sincs pezsgót inni. József azonban győzködte, és a pincér kisvártatva meg is hozta a hűtött, zöld üveget. Oldalán gyöngyöztek a vízcseppek, ami a langyos estében önmagában is bódító látvány volt. Nos? Figyeld csak, van egy másik vers, amit egy marokkói költő írt: „Pezsgőt iszom a langy melegben, álmosan csobog a víz; ásítanak a pálmák felettem, s nyelvemen szétszáll a furcsa íz; és megjön az alkonyat, mint egy lomha medve – ásítanak a könnyű pálmalombok felette.” Szép, de akkor sem iszom. Pedig a Jóisten akkor is szeretne téged, hiszen megbocsátó. Csak nem fogok alkudozni Vele? Nem, nem, dehogy – csak azért mondtam, hogy ez nem valami nagy dolog.

Talán nem nagy dolog – de a kis megalkuvásokból születnek aztán a nagy bűnök. Nem kell megalkudnod. Vedd úgy, hogy csak kipróbálsz, aztán soha többé nem teszed, de ezután már legalább tudod azt, hogy mit nem teszel. Nem tudlak követni. Pedig egyszerű: próbatétel. József komolyan csodálkozott, hogy Szamíra végül mégis ráállt a dologra – az is megfordult a fejében, hogy talán színjáték az egész, még a szabódás is, és valójában Szamíra hálózta be őt, de aztán, ahogy a nőben elkezdte megérezni az alkohol hatását, már nem gondolt ilyet. Egyre közelebb húzódott hozzá, és halkán beszélgettek. Közben a város forgataga is alábbhagyott, a sivatagi este első borzongató fuvallata ekkor suhant végig rajtuk. József félt, hogy Szamíra megfutamodik, ezért aztán lassan, nagyon lassan közelített felé. Nem mondta, hogy szeretlek, de az utolsó egy percben már egyikük sem mert megszólalni. József ajka már csak egyarasznyira volt a nőtől, amikor Szamíra hirtelen elfordította a fejét. Sebaj, a férfi szája puhán landolt az így kitárulkozó nyak kegyes bőrén. Jobb kézfejével végigsimított a lány arcán, és ahogy felnézett, látta, a nő szeme csukva. Elérkezett hát a pillanat: alig érezhetően felemelte a fejét és lágyan megcsókolta. Mikor az idősíkok fogaskerekei közé élőlény került, Szamíra melle vad hullámozásba kezdett. József azt hitte, a heves légzéstől. A lány azonban görcsbe rándult, és nem bírta visszafojtani a feltelülő alkoholt. A lázadó szesz őrvjögő kavalkádja, amely a gyomrában már-már összeért az ízletes vacsorával, most belülről csókolta vissza a nő ajkát, és azokon át kitörve a döbbsent József-re ömlött. Bár mindkettőjük ruhája részesült belőle jócskán, a legtöbbet mégis József arca kapta. A gyümölcspsuding jött először, aztán a kuszkus – érthetetlen módon másodikként – végül a húsok és zöldségek, gyomorsavszagúan és felhabosodva. A színekavalkád meglehetősen egységes volt, csak a narancsdarabkák világítottak benne, megbúvó kígyószemekként.

A vonatjegy

San Gimignano és Volterra, mint két ódon ékszerdoboz, lelkendezett a feleségem, de kénytelen voltam epésen hozzáfűzni: Ezek a középkorból megmaradt városok a képeslapárusoktól és a modern boltoktól olyanok lesznek, mint a felcukrozott óbor – az eredetileg értékes alapot a tömeges fogyaszthatóság kedvéért megédesítik, azonban így már igényesebbek számára ihatatlan... A vonaton beszélgettünk, Firenzéből hazafelé. Gyönyörű májusi nap volt, családommal Lucca felé, Toscana kies tájain vonatoztunk – gyanútlanul. Hogyan lehet gyanútlanul vonatozni? Boldogan ültünk fel a ragyogó napsütésben, arra számítva, hogy kellesmes egyórás utunk lesz. Aprócska luccai szállodánk igazgatója javasolta, hogy ne menjünk autóval Firenzébe, nehéz ott parkolni, no meg drága is, vonattal gyorsabb és kényelmesebb. Firenze persze fantasztikus – majdnem le is késtük a hazafelé jövő esti vonatot. A babakocsival cikázva rohantam át a Santa Maria Novelle vasútállomáson, majd behuppantunk mindhárman a legközelebbi vagonba. Leültünk és kifújtuk magunkat. No, egy jó óra múlva már otthon vagyunk, a meghitt Luccában. Mellettünk szintén külföldiek ültek, egy öreg német házaspár. Amikor feleségem elkezdte etetni kislányunkat, a vagon ajtajában megjelent egy csinos

nő egyenruhában – a kalauz. Gyanútlanul utaztunk, ahogy írtam, és ez azt jelentette, hogy békés mosollyal nyújtottam át neki a reggel előre megvett jegyünket.

„Ez a jegy, kérem, érvénytelen!” A szavak nem voltak összhangban azzal a kedves, mosolygó arccal, amelyből hozzánk hajolva előjöttek, ezért hát vissza-kérdeztem: „Tessék?” Töretlen kedvességgel folytatta: „Beszélnek olaszul vagy angolul?” A feleségem beszél olaszul, én pedig angolul; miben segíthetünk? „Nos, a jegyük – sajnos – érvénytelen”, mondta olaszul a kalauz, és a feleségemhez fordult: „Asszonyom, pótdíjra kell köteleznem Önöket, amelynek összege negyven euró lesz.” (Egy pillanatra elhallgatott. Nem a hatást várta, hanem inkább mintha azon töprengett volna, hogy megértettük-e, amit mondott. Mivel már közöltük vele, hogy beszélünk olaszul, illetve angolul is, ezt a magam részéről úgy vettem, hogy kétségei támadtak a szavahihetőségünk felől, és elbizonytalanodott, hogy értjük-e egyáltalán, amit mond.) Drága kalauznő – mondta a feleségem – nem lehet érvénytelen a jegy, ma reggel vettük, rá is van írva, hogy Firenze–Lucca. „Nincsen érvényesítve, nincs rápecsételve a dátum.” Kérem, nézze meg jobban, kérlelte a feleségem, ma vettük, rá is van nyomtatva a mai nap. Egyébként, ha a jegy kibocsátásakor valamit elrontottak, azért miért fizetnének pótdíjat? „Asszonyom, nem a jegy kiállításakor hibáztak, hanem önök felejtették el a peronra lépésük előtt a sárga gépben érvényesíteni a jegyet.” Tényleg? „Bizony! Emiatt kell pótdíjat fizetni.” De honnan tudtuk volna, hogy ezt kell csinálni? Nem volt sehova sem kiírva. „Ez nem mentesíti Önöket.” (Mivel kezdett elkomolyodni, eltűnt a mosolya, éreztük, hogy nem viccel.) De hát honnan tudtuk volna, hogy itt ilyesmit kell tenni a már pontosan megváltott jegyekkel? Senki sem szólt róla. „Olaszországban mindenhol így van.” Mi most utazunk először vonattal ebben az országban. Rendben van, a jövőben oda fogunk majd figyelni erre, megígérjük. „Jó, de most pótdíjat kell fizetni, s ahogy mondtam, negyven euró lesz.” Negyven euró? Az több mint duplája a két jegy árának... „Ez a szabály.” Negyven euróból mifelénk egész családok élnek egy hétig. „A minimális büntetés tíz euró, úgyhogy ez majdnem a minimum.” És miért nem a minimumot adja nekünk? Ellenszenveselek vagy visszaesők vagyunk? Nem. Szerencsétlen becsapottak vagyunk, akiknek nem szólnak semmit arról, hogyan kell a peronra lépés előtt a már megváltott, érvényes jegyet hatályosítani, és ezért majd meg fogják őket kopasztani a vonaton. „Nem kívánom megkopasztani önöket.” Reggel, amikor Firenze felé jöttünk, azon a vonaton a kalauz nem szólt, hogy rossz a jegyünk. Pedig akkor sem dugtuk be a sárga masinába. „Szóval mégsem most utaznak először vonaton Olaszországban...” Ma utazunk először, eddig autóval jártunk – és azt hiszem, ezután is csak autóval fogunk, mondta a feleségem, amihez én hozzádörmögtem, hogy az autópályadíj mellesleg hasonló rablás, mint ez a pótdíjgyesdi. A gyanútlan utasokon így szedik meg magukat? És miért nem adja nekünk a minimumot, a tíz eurót? „Jó, legyen húsz euró, de akkor fizessék ki gyorsan, mert tovább kell mennem a többi vagonba.” Nem fizetjük ki – makacsolta meg magát a feleségem – nem érzem jogosnak. „Asszonyom, nem azért kell kifizetnie, mert jogosnak érzi, hanem mert ez a szabály.” Ez a szabály rossz. Egy külföldtől nem lehet elvárni, hogy gondolatolvasóként sárga dobozokba dugdossa a jegypénztárban már megvett vonatjegyet. Ez nevetséges. „Ha nem érvényesíti, akkor hónapokig utazgathatna a jeggyel. Ezért van a gépes érvényesítés.” Hogyan utazgathatnék, ha egyszer kilukasztja. Nézze, csak – előkotortuk a reggeli jegyet – ezt is kilukasztotta a kollégája délelőtt. Miért

nem tudja ugyanezt megtenni ön is? „Nézzük csak? Igen, igen, a reggelin sincsen érvényesítés. Ezért nem büntetem meg ugyan magukat, ez a kollégám dolga lett volna, de Ő is hibázott.” Ki van lukasztva, igaz? „Igen.” Ezt elfogadná így tőlünk, ha mondjuk a másik irányba menet elővinnénk? „Nem.” Hát akkor hogyan utazhatnánk egy jeggyel akár tucatnyi alkalommal? Hiszen Ön most kilukasztja a jegyet, és ezzel kész. „Nem lukasztom ki a jegyet, mert érvénytelen jegyet nem lehet kezelni.” Dehogynem lehet, nézze csak a délelőtti példányt. „Az hibásan lett kezelve.” Márpedig én nem érzem igazságosnak a büntetést, nem fizetek. „Az baj, akkor a pótdíjra újabb büntetés fog rakódni. Tud egy útlevelet adni?” Nem. „Fel kell írnom az adataikat.” Nem kell, mert nem fizetünk pótdíjat se, büntetést se. Majd ha kiírják a peronra, hogy mit kell csinálni a jeggyel, akkor fizetünk. „Ki van írva!” Igazán, hova? „Nem tudom, de biztos ki van írva.” Valami hangyafocinyi betűkkel, talán. Nem volt látható, az biztos. „Hiszen rohanvást érték el a vonatot, hogyan láthatták volna?” Szóval már egy ideje figyel minket. Kifigyelte, hogy nem dugtuk be a jegyünket a masinába. Már előre örült, hogy megbüntethet, igaz? „Dehogy. A vagon végében álltam, nem lehetett nem látni azt a rodeó-jelenetet a babakocsival.” (Ekkor éreztem először úgy, hogy komolyabb fegyverhez kell folyamodnom. A káposztás-babos toszkán leves, amit ebédeltünk, éppen jókor fejtette ki hatását, és nem fogtam vissza magam. Két hatalmasat szellentettem hangtalanul, és úgy fészkelődtem, hogy a kalauznő kapja telibe a gázt.) Jaj, talán éppen bekakil a picike? – kérdeztem – tisztába kellene rakni. Demonstrálandó a negligálást, hátat fordítottunk a kalauznak és elkezdtük kibontani a pelenkából a kis Borókát. „Először fizessék ki a büntetést!” (A hangja már korántsem volt olyan magabiztos, alig érezhető remegés futott végig szavain. Ezt a pillanatot használtam ki, és hang nélkül, ahogy háttal álltam neki, a harmadik – célzott – bombát is kieresztettem. Na!) „Pótdíj, pótdíj! – fészkelődött. – Legalább tíz eurót fizessenek!” Na, ide figyeljen, magácskának, che bella signorina, ennél sokkal, de sokkal többet kellene tennie azért, hogy tíz eurót fizessek kegyednek... (Szavaimat hallva a feleségem – elfordulva a komor szépségtől – szinte pukkadozott a nevetéstől.) „Mit képzelsz?” Én, kérem? Semmit. Nem fogok fizetni. „Dehogynem. Addig nem adom vissza a jegyüket.” Tartsa meg, nemsokára úgyis leszállunk. (Mögöttünk toporgott, ezért aztán folytattam.) Nézze! A feleségem egy boszorka. Ha most megbüntet minket, akkor olyan rontást küld magára, hogy reggelre öklömnyi pattanások, valóságos furunkulusok fogják ellepni a punciját magácskának... „Tessék?” (Mivel az előbbieket magyarul mondtam, ezt követően ismét angolul folytattam, hogy azt már megértse.) Nem lehetne inkább megbocsátást és kedvességet gyakorolni, mint szankciókat és büntetést?... „Nem lehet, mert azzal én szegem meg a szabályt. És ha maguk kalauz-ellenőrök? Akkor engem rúgnának ki, az állással játszom...” Ne féljen, mi ártalmatlan turisták vagyunk, nem a belső elhárítás – vigasztaltam –, a könyörületességből még soha nem lett senkinek baja; hiszen ez egy keresztény ország. „Nem szívesen kérem én sem a pótdíjat önöktől, higgye el! Ez a dolgom.” Elhiszem, kedves, de ön is értse meg, hogy mi pedig nem szívesen fizetünk pótdíjat olyasmért, amiért nem vagyunk felelősek. (Feleségem folytatta.) Mi nem vagyunk hibásak, be fogunk írni a vendégkönyvbe, hogy az érvényesítőgépet szüntessék meg, vagy nagy betűkkel írják ki, hogy mit kell tenni. „Rendben. De most fizessék ki a negyven eurót!” Az előbb már csak tíz volt... „Jó, akkor a tíz eurót.” Nincs már nálunk annyi pénz – feleségem közben

elkezdett csörgetni másfél eurónyi aprót, és folytatta – ennyi van csak nálunk. Ha leszállás után elkísér a szállodáig, akkor odaadhatjuk a maradékot, ha nagyon muszáj, de már előre megjegyzem, hogy fellebbezni fogunk, és önnel erről az esetről jegyzőkönyvet vetetünk fel. „Micsodát?” Jegyzőkönyvet. „Na jó, meglátom, mit tehetek...” (Ezzel sarkon fordult és elvitte a jegyünket.) Nem szólt hozzánk többet, bár kétszer is elhúzott mellettünk az út alatt. Leszállás után végre megnyugodtunk, és az aluljárón át siettünk ki az állomásról, hazafelé, amikor feleségem vállára egyszer csak fagyos kéz nehezedett: „Aspetti, signora!” Rémulten fordultunk hátra. „Valamit mintha elhagyott volna!” – mondta egy hang. Csak egy öreg néni volt, és ahogy riadtan hátrafordultunk, kisbabánk elejtett sapkáját nyújtotta át nekünk. Huh! Mivel feleségem úgy érezte, hogy az ő révén spóroltunk tíz-húsz eurót, ezért elkérte tőlem, mondván, talált pénz, költsük magunkra! Másnap reggel – immár érvényesített jegyekkel – ismét Firenzébe utaztunk; még egy-két dolgot meg akartunk nézni. A vasútállomáson ekkor sem találtunk feliratot, ami a külön érvényesítés szükségét hirdetné, bár a sárga dobozkat nagy nehezen megtaláltuk. Azonban a pénztárok közül a jegyvisszaváltás ablaknál – civilben – megláttunk egy nőt, aki szakasztott olyan volt, mint a tegnapi kalauznőnk. Csapjunk le rá, most váltja be a jegyünket! Áh, minek, végül is futni hagyott...

vagyok: angyalföldi, harminckilenc éves, költő, fecnikre körmölő, mindig író, grondon felnövő, családszerető, állatbarát, kétgyermekes, feleséges, szinte egészséges, vidám, melankolikus, görög katolikus, családi házaspár, dugulástunkoló, kiskertes, fősvény, kisautós, filozofáló, nagylelkű, játékos, gyerekszerető, délután sziesztázó, lelkeséglynyújtó, moralizáló, ügyvéd, főnök, aktakukac, bíróságra járó, lazának tűnő, visszafogott, pajzán, maradi, hagyományörző, haladó, újító, hadnagy, néprajzos, kulturális antropológus, tanuló, kocadohányos, önsorsrontó, mindentudó, semmittudó, vézna, túlélő, pocakosodó, kutakodó, okoskodó, barátkozó, mérleg, gyengébbet segítő,

kakaskodó, világcsavargó, csöndszerető, tengernéző, hangoskodó, hegyre mászó, sokat olvasó, zenehallgató, e-mail-függő, telefonkinyomó, nem válaszoló, előre köszönő, elbeszélgető, rohanó, mindenévő, mindenivó, kíváncsi, önmarcangoló, lelkesedő, nem buheráló, hibásat kidobó, hangulatváltó, könnyen felejtő, elvhű, autóját ritkán mosó magyar

Napkút Kiadó Kft.
1014 Budapest, Szentháromság tér 6.
Telefon/fax: (1) 225-3474
E-mail: napkut@gmail.com
Honlap: www.napkut.hu

Felelős kiadó: Szondi György
Szöveggondozás: Kovács Ildikó
Tördelőszerkesztő: Szondi Bence